

Kvartalsrapport

KLP KONSERN
2. KVARTAL 2020

Innhold

KLP KONSERN

RAPPORT ANDRE KVARTAL 2020	4
RESULTAT	10
BALANSE	11
EGENKAPITALOPPSTILLING	12
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	13
NOTER TIL REGNSKAPET	14
— Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer	14
— Note 2 Segmentinformasjon	15
— Note 3 Premieinntekter for egen regning	19
— Note 4 Andre inntekter	19
— Note 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	19
— Note 6 Driftskostnader	20
— Note 7 Andre kostnader	20
— Note 8 Investerings eiendom	20
— Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	21
— Note 10 Innlån	26
— Note 11 Virkelig verdi hierarki	28
— Note 12 Likviditetsrisiko	33
— Note 13 Renterisiko	35
— Note 14 Kredittrisiko	38
— Note 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	42
— Note 16 Annen kortsiktig gjeld	42
— Note 17 Kapitalkrav	43
— Note 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	44
— Note 19 Pensjonsforpliktelser	46
— Note 20 Eiendeler holdt for salg	46
— Nøkkeltall - akkumulert	48

Innhold

BÆREKRAFTSREGNSKAP

KVARTALSREGNSKAP	51
BÆREKRAFTSREGNSKAP	52
NOTER TIL BÆREKRAFTSREGNSKAPET	54

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

KVARTALSREGNSKAP	58
RESULTATREGNSKAP	59
BALANSE	60
EGENKAPITALOPPSTILLING	62
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	64
NOTER TIL REGNSKAPET	65
— Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer	65
— Note 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer	66
— Note 3 Premieinntekter for egen regning	66
— Note 4 Erstatninger	66
— Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader	66
— Note 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	67
— Note 7 Virkelig verdi hierarki	73
— Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	81
— Note 9 Forpliktelser	83
— Note 10 Kapitalkrav	84
— Note 11 Leieavtaler	85
— Note 12 Pensjonsforpliktelser	85
— Note 13 Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	86
— Note 14 Aksjer i datterforetak holdt for salg	86

Rapport andre kvartal 2020

STERK KAPITALSITUASJON I KLP, SELV OM FINANSMARKE- DENE HAR GITT LAV AVKASTNING FØRSTE HALVÅR

- Verdijustert avkastning i første halvår 2020 ble minus 0,5 prosent, mens bokført avkastning endte på 1,9 prosent.
- KLP har inngått avtale med DNB Livsforsikring om salg av KLP Bedriftspensjon AS.
- Smittebegrensede tiltak knyttet til Covid-19 har hatt stor påvirkning på KLPs finansielle eiendeler, men drift i foretaket har i liten grad vært påvirket.
- KLP har kjøpt tilbake EUR 306 millioner av utestående EUR 600 millioner i ansvarlig lån.

KLP – ET KUNDEIET KONSERN

KLP-konsernet består av følgende foretak: Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og datterforetakene KLP Banken, KLP Skadeforsikring, KLP Kapitalforvaltning, KLP Bedriftspensjon, KLP Forsikringsservice og KLP Eiendom.

Konsernet hadde ved utgangen av andre kvartal 2020 en forvaltningskapital på 785,6 milliarder kroner, en økning på 22,9 milliarder kroner siden årsskiftet.

Konsernets totalresultat er på 383 millioner kroner (429)¹ i andre kvartal 2020, 113 millioner kroner hittil i år.

Kommunal Landspensjonskasse

Pensjonsordninger innenfor offentlig sektor tilbys og administreres av konsernets morselskap Kommunal Landspensjonskasse. Av KLPs forvaltningskapital på 627,3 milliarder kroner, er 562,0 knyttet til forsikringsforpliktelser i offentlig tjenestepensjon.

RESULTAT ANDRE KVARTAL 2020

Avkastningsresultat

KLP fikk et avkastningsresultat, avkastning ut over det foretaket har garantert til sine kunder, på 3,4 milliarder kroner (4,3 milliarder) hittil i år. Verdijustert avkastning på kollektivporteføljen ble minus 0,5 prosent, mens bokført avkastning ble 1,9 prosent hittil i år.

Risikoresultat

Risikohendelsene i bestanden er innenfor forventninger gjennom året og vil variere fra kvartal til kvartal. Resultatet utgjorde 100 millioner kroner i andre kvartal og 300 millioner kroner hittil i år.

Administrasjonsresultat

Foretakets administrasjonsresultat viser et overskudd på 64 millioner kroner (80) hittil i år, hvorav 25 millioner kroner i andre kvartal. Forsikringsrelaterte driftskostnader utgjør 601 millioner kroner (556) hittil i år.

Samlet resultat

Samlet resultat til foretaket er på 112 millioner kroner (1 045) hittil i år. Kunderesultatet er 3,5 milliarder kroner (4,5 milliarder) hittil i år.

MILLIONER KRONER	Kunder	Selskap	Sum
Avkastningsresultat	3 377	108	3 485
Risikoresultat	149	151	300
Rentegarantipremie		243	200
Administrasjonsresultat		64	64
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og andre inntekter/kostnader i ikke-teknisk regnskap		-43	-43
Skatt		-115	-115
Andre resultatetelementer		-295	-295
Resultat etter 2. kvartal 2020	3 458	112	3 571
Resultat etter 2. kvartal 2020	4 510	1 045	5 555

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen i KLP har økt med 5,7 milliarder kroner hittil i år og utgjør 627,3 milliarder kroner. Premiereserven økte i samme periode med 4,9 milliarder kroner til 466,4 milliarder kroner.

Kursreguleringsfondet ble redusert med 12,7 milliarder kroner til 43,1 milliarder kroner i løpet av første halvår.

Uten bruk av overgangsregler er foretakets solvenskapitaldekning (SCR) på 252 prosent. Ved å hensynta overgangsordningen for tekniske avsetninger, blir kapitaldekningen 333 prosent. KLP har et mål om at kapitaldekningen skal ligge over 150 prosent uten bruk av overgangsregler. Soliditeten ligger godt over dette målet og bekrefter foretakets sterke soliditet.

¹ Tall i parentes angir verdi for tilsvarende periode i 2019

Nøkkeltall

PROSENT	Per 30.06.2020	Per 30.06.2019
Bokført avkastning *	1,9	2,0
Verdijustert avkastning *	-0,5	4,8
Verdijustert inkl. merverdier i hold-til-forfall og utlån *	1,0	5,4
Kapitaldekning Solvens II	252	264
Kapitaldekning Solvens II med overgangsregler	333	349

* Avkastningstallene gjelder kollektivporteføljen

Premieinntekter

Premieinntektene eksklusive mottatt premiereserve ved tilflytting, utgjør 14,3 milliarder kroner (21,8) ved utgangen av andre kvartal.

Erstatninger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger, eksklusive avgitt premiereserve ved fraflytting utgjorde 10,2 milliarder kroner (9,7) etter andre kvartal.

FORVALTNING AV KOLLEKTIVPORTEFØLJEN

Eiendelene i kollektivporteføljen utgjorde 574,9 milliarder kroner (541,8) og var investert som vist nedenfor:

EIEDELER	Per 30.06.2020		Per 30.06.2019	
	Andel	Avkastning	Andel	Avkastning
Alle tall i prosent				
Aksjer	21,4 %	-7,0 %	24,0 %	1,1 %
Omløpsobligasjoner	16,5 %	4,0 %	18,1 %	-1,2 %
Anleggs-/HTF-obligasjoner	30,6 %	1,8 %	28,3 %	1,8 %
Utlån	14,2 %	1,1 %	12,3 %	1,1 %
Eiendom	13,0 %	1,5 %	12,3 %	4,3 %
Andre finansielle eiendeler	4,3 %	0,9 %	5,1 %	0,7 %

Aksjer

Samlet eksponering i aksjer og alternative investeringer, inkludert aksjederivater, var 21,4 prosent ved utgangen av andre kvartal. Samlet avkastning for aksjer og alternative investeringer var 10,0 prosent i andre kvartal og minus 7,0 prosent i første halvår. KLPs globale aksjer fikk en avkastning på minus 5,3 prosent i første halvår, mens KLPs norske aksjeforfølje hadde en avkastning på minus 15,1 prosent i samme periode.

Omløpsobligasjoner og pengemarked

Omløpsobligasjoner utgjorde 16,5 prosent, mens pengemarkedsinstrumenter utgjorde 4,3 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen per 30.06. Både norske, europeiske og amerikanske statsrenter falt noe gjennom kvartalet og bidro

til positiv avkastning for statsobligasjoner. KLPs globale statsobligasjonsindeks fikk en valutaskret avkastning på 0,8 prosent i kvartalet, mens avkastningen på den norske statsobligasjonsindeksen var 1,4 prosent. De globale kredittmarginene falt kraftig gjennom kvartalet. KLPs globale kredittobligasjonsindeks fikk en avkastning på 7,5 prosent som følge av fallet i kredittpåslagene.

Samlet oppnådde omløpsobligasjoner en avkastning på 5,2 prosent i andre kvartal, og 4,0 prosent i første halvår. Pengemarkedsavkastningen var 1,2 prosent i kvartalet og 0,9 prosent i første halvår.

Anleggsobligasjoner

Investering i obligasjoner som holdes til forfall utgjorde 30,6 prosent av kollektivporteføljen ved kvartalslutt. Ikke regnskapsførte merverdier i kollektivporteføljen utgjorde 15,3 milliarder kroner per 30.06. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av låntakere med høy kredittverdighet. Avkastning målt til amortisert kost var 0,9 prosent i andre kvartal og 1,8 prosent i første halvår.

Eiendom

Eiendomsinvesteringer, inkludert norske og internasjonale eiendomsfond, utgjorde 13,2 prosent av kollektivporteføljen. Eiendomsverdiene i kollektivporteføljen er skrevet ned med 152 millioner kroner frem til utgangen av andre kvartal. Kollektivporteføljens eiendoms-investeringer oppnådde en avkastning på 1,5 prosent i første halvår.

Utlån

Utlån i kollektivporteføljen utgjør 80,5 milliarder kroner. Dette er fordelt med 71,3 milliarder kroner i utlån til offentlig sektor, 3,3 milliarder kroner i pantesikrede boliglån og resterende 5,9 milliarder til andre formål. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet, uten tap på kommunelån og meget beskjedne avsetninger til tap på boliglån. Ikke-regnskapsførte merverdier i utlånsporteføljen (fastrentelån) utgjorde 1,6 milliarder kroner ved kvartalslutt. Avkastning etter andre kvartal var 1,1 prosent.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapital og ansvarlige lån/fonds-obligasjoner.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med moderat risiko, og med en målsetting om stabil avkastning. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 0,4 prosent for første halvår.

KLP har kjøpt tilbake EUR 306 millioner av utestående EUR 600 millioner i ansvarlig lån. Tilbakekjøpet gir en betydelig rentebesparelse over de neste fem årene, til første mulige forfall på lånet. Tilbakekjøpet er gjort til overkurs, og sammen med salg av KLP Bedriftspensjon AS til under bokført verdi, er resultatet i selskapsporteføljen lavere enn det den ville vært uten disse transaksjonene.

Markedsforhold pensjon

KLP har en stabil underliggende vekst i premiereserven.

Kommune- og regionreformen har så langt kun moderat effekt på KLPs kundemasse. Ved årsskiftet hadde KLP en tilflytting på 2,9 milliarder kroner og en fraflytting på 6,4 milliarder kroner.

Forhold knyttet til Covid-19

KLP og foretakets datterselskaper har siden 13. mars jobbet hjemmefra. Operasjonelt har dette fungert godt og det er ikke meldt om spesielle utfordringer knyttet til normal drift. KLP rapporterer nå månedlig til Finanstilsynet om forhold knyttet til det operasjonelle og om foretakets soliditet.

Markedsuroen som følge av Covid-19 har påvirket bankens utlånsmarginer i andre kvartal fordi utlånsrentene ble satt ned rett etter at Norges Bank reduserte styringsrenten til null prosent. Bankens innskuddsrenter og andre finansieringskostnader falt ikke umiddelbart, noe som har gitt betydelig lavere utlånsmarginer gjennom dette kvartalet. Sterkt økende utlånsvolum har delvis kompensert for lavere marginer.

Videre har lavere kapitalkrav, ved at motsyklisk kapitalbuffer er redusert, bidratt til å styrke bankens egenkapitalsituasjon relativt til myndighetskravene. KLP Banken har benyttet den utvidede adgang til å for første gang ta opp F-lån i Norges Bank. For ytterligere informasjon, se KLP Bankens egen kvartalsrapport.

Situasjonen knyttet til Covid-19 preger også virksomheten til KLP Skadeforsikring i andre kvartal. Antallet meldte reise-skader i perioden mars til og med juni var dobbelt så høyt som tilsvarende periode i fjor. Henvendelsene har blitt behandlet fortløpende og foretaket har lyktes med å opprettholde høy servicegrad.

Det er foreløpig for tidlig å si hvorledes Covid 19 og pandemisituasjonen vil påvirke uttak av uførepensjon i KLPs medlemsmasse over tid. Erfaringsdata til og med 2019 tilsier at vi har marginer i beregningsgrunnlaget for uførhet. Som følge av usikkerheten rundt uførheten fremover, beholdes det meste av disse marginene inntil videre.

DATTERFORETAKENES FORRETNINGSOMRÅDER

Privat tjenestepensjon

Konsernets salg og betjening av privat tjenestepensjon skjer i datterselskapet KLP Bedriftspensjon.

KLP har inngått avtale med DNB Livsforsikring om salg av datterforetak KLP Bedriftspensjon. Overtakelsen krever godkjenning fra myndighetene, og det forventes godkjenning i løpet av tredje kvartal 2020.

KLP Bedriftspensjon har 7,6 milliarder kroner i forvaltningskapital per 30.06. Dette er en økning på 303 millioner kroner siden årsskiftet. Økningen er i hovedsak knyttet til tilflytting av pensjonskapitalbevis og vekst i foretakets innskuddspensjonsportefølje, som nå utgjør 5,2 milliarder kroner. 90 nye bedriftskunder etablerte pensjonsavtale i foretaket i

løpet av første halvår, og det er tilflyttet 2 368 pensjonskapitalbevis fra andre livsforsikringsselskaper.

Kundene med innskuddspensjon oppnådde en gjennomsnittlig avkastning på minus 3,8 prosent per 30.06. KLP Bedriftspensjon oppnådde en bokført avkastning på kollektivporteføljen på 0,5 prosent og en verdijustert avkastning på 0,4 prosent per første halvår.

Avkastningsresultatet ble minus 13,0 millioner kroner per 30.06, og kursreguleringsfondet var på 16,0 millioner kroner. KLP Bedriftspensjon har etter første halvår et totalresultat på minus 38,7 millioner kroner. Det er foretatt en nedskrivning av eiendomsverdiene som ga et negativt resultat på 5,7 millioner kroner. I tillegg er det ført en nedskrivning av aksjene i KLP BP Eiendom AS på 9 millioner kroner som følge av salget av aksjene per 01.07. Et salg som er gjennomført som følge av salget av KLP Bedriftspensjon. Total resultat på eiendomsinvesteringer er følgelig minus 14,7 millioner kroner. Erstatningsreservene har økt med 12 millioner kroner i første halvår, hovedsakelig på grunn av Covid 19.

Avkastning kundemidler

KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Per 30.06.2020	Per 30.06.2019
Kollektivporteføljen		
Bokført avkastning	0,5 %	1,6 %
Verdijustert avkastning	0,4 %	2,0 %
Innskuddspensjon med investeringsvalg	-3,8 %	9,5 %
Profil KLP90	-5,7 %	12,1 %
Profil KLP70	-3,8 %	10,1 %
Profil KLP50	-1,8 %	8,0 %
Profil KLP30	0,0 %	6,0 %
KLP Optimal Livsfase ¹	-6,7 %	13,2 %
Mer Samfunnsansvar ¹	1,6 %	n/a
KLP Nåtid	2,7 %	2,8 %
KLP Kort Horisont	1,2 %	4,6 %
KLP Lang Horisont	-2,9 %	8,8 %
KLP Framtid	-6,8 %	13,1 %
Profil KLPPM	1,0 %	0,8 %

¹ Avkastning for profil med 100 % aksjer

Kapitaldekningen for KLP Bedriftspensjon har falt fra 204 prosent ved utgangen av 2019 til 120 prosent ved utgangen av andre kvartal, uten bruk av overgangsordning til Solvens II. Med bruk av overgangsordning er kapitaldekningen 293 prosent sammenlignet med 360 prosent ved årsslutt 2019.

Skadeforsikring

Første halvår 2020 viser et driftsresultat før skatt på 18,2 millioner kroner (138,4). Etter et svært negativt første

kvartal bedret resultatet seg og resultat i andre kvartal var på 144,3 millioner kroner (28,8). På samme måte som første kvartal, ble også andre kvartal preget av finansavkastningen, hvor investeringsresultatet ble 136 millioner kroner mot minus 104 millioner kroner i første kvartal. Videre var driftskostnader lavere enn forventet og foretaket har fortsatt oppløsninger av tidligere års reserver.

Bestandspremien var ved utgangen av andre kvartal 1 734 millioner kroner, en økning på 125 millioner kroner sammenlignet med status per 31.12.2019. Innen enkelte områder er lønnsomheten lavere enn forventet, men foretaket registrerer ved anbud at det generelle premienivået nå er økende. Forfalt premie har økt med 11,6 prosent, tilsvarende 131 millioner kroner, sammenlignet med samme tid i 2019. Det er fortsatt vekst i personmarkedet og høy medlemsandel blant personmarkedskundene.

Det forsikringstekniske resultatet var 190 millioner kroner (156). Det har i løpet av andre kvartal blitt innrapportert to store skader over 10 millioner kroner, på til sammen 34,7 millioner kroner. Avviklingen av tidligere skadeårganger er fortsatt positiv, og det er hittil i år inntektsført 61 millioner kroner, tilsvarende 3,3 prosent av reservene ved inngangen av året.

Nøkkeltall for foretaket:

PER ANDRE KVARTAL	2020	2019
Skadeprosent	83,3	85,7
Kostnadsprosent	18,6	19,1
Totalkostnadsprosent	101,9	104,8

I Forsikringsmeglerforenings årlige undersøkelse vant foretaket i år prisen for «Rett polise første gang». Også egne kundetilfredsundersøkelser gjennomført i andre kvartal bekrefter foretakets gode kvalitet i sine leveranser.

Netto finansinntekt var i første halvår 2020 31,9 millioner kroner (171,4), tilsvarende avkastning på 0,8 prosent (3,9). Avkastning andre kvartal isolert var 136,1 millioner kroner (64,6), tilsvarende 3,0 prosent. (1,4). Alle porteføljene har hatt svak avkastning så langt i år, men særlig aksjeavkastningen bedret seg i løpet av andre kvartal. Aksjeporteføljen har så langt i år hatt avkastning på minus 4,7 prosent, men 14,5 prosent i andre kvartal isolert.

Foretakets investeringer i rentebærende fond hadde per første halvår avkastning på 2,5 prosent, mens anleggsobligasjoner hadde i perioden avkastning på 1,6 prosent. Avkastningen på eiendomsinvesteringene var minus 2,6 prosent, etter en nedskrivning på 31 millioner kroner for en av foretakets to eieandeler. Dette er en investering i et sentralt beliggende kjøpesenter i Oslo, og nedskrivningen må sees på som en direkte effekt av Covid-19.

Foretakets økonomiske stilling er god, med solvensmargindekning (SCR) på 234 prosent per utgangen av andre kvartal, sammenlignet med 240 prosent per årsslutt 2019 og 213 prosent etter første kvartal.

Kapital- og fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning utfører verdipapirforvaltningen i KLP-konsernet. Totalt ble det forvaltet 563 milliarder kroner ved utgangen av andre kvartal, hvorav 88 milliarder kroner kommer fra eksterne kunder. Hoveddelen av midlene er forvaltet på vegne av KLP og datterforetakene.

Netto tegning i KLP-fondene var 400 millioner kroner i andre kvartal. Eksterne kunder hadde en positiv netto nyttegraving på 4,2 milliarder kroner i andre kvartal.

KLP Kapitalforvaltning hadde et resultat før skatt på 5,1 millioner kroner (5,6) i andre kvartal og minus 1,9 millioner kroner i første halvår.

Bank

KLP Bankens formål er å tilby finansiering av boliglån og andre bankprodukter til medlemmene i KLPs pensjonsordninger (personmarked), og lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører offentlige oppgaver (offentlig marked). Utlånsvirksomheten finansieres med innskudd fra personer og bedrifter, innlån i verdipapirmarkedet og egenkapital. Banken forvalter også utlån finansiert av pensjonsmidler i KLP.

KLP Banken konsern hadde per 30.06 utlån til kunder på 37,5 milliarder kroner (33,6). Fordelingen mellom personmarkedet og offentlig marked var henholdsvis 20,1 og 17,4 milliarder kroner (17,3 og 16,3).

KLP Banken forvalter for KLP 3,3 milliarder kroner i boliglån (2,9) og 77,2 milliarder kroner i lån til offentlige låntakere og annen virksomhet (62,8).

Personmarkedet i KLP Banken har hatt sterk vekst i boliglån med 1,8 milliarder kroner første halvår (0,6). Veksten i andre kvartal isolert har også vært høyere enn i fjor. Det viser at også i urolige tider treffer bankens boliglånsprodukter godt hos målgruppen medlemmer av pensjonsordningene i KLP. Spesielt målgruppen unge låntakere viser god vekst i første halvår.

Utlånsvolumet i offentlig marked har i første halvår økt med 0,7 milliarder kroner (-0,5). Lån til offentlige låntakere som forvaltes for KLP er i samme periode økt med 5,5 milliarder kroner (2,7). KLP økte sine utlånsrammer med 5 milliarder kroner da pandemien rammet. KLP Banken kunne dermed bidra med fortsatt konkurransedyktige betingelser overfor offentlige låntakere som med bekymring så at mulighetene til nye lån og refinansiering i utlånsmarkedene ble sterkt redusert. Forvaltede lån til utenlandske debitorer i fremmed

valuta har økt med 4,0 milliarder kroner siden årsskiftet (1,0).

I første halvår utgjør tap og tapsavsetninger 2,9 millioner kroner i personmarkedet (-3,2). Dette gjelder i hovedsak tap på kredittkort. Pandemien har så langt ikke ført til økte tap på boliglån. Det er heller ikke i år konstaterte tap knyttet til offentlig marked.

KLP Bankens portefølje av likviditets-plasseringer i form av rentebærende verdipapirer utgjør 4,4 milliarder kroner (3,6). På grunn av uroen i rentemarkedene har denne porteføljen vist sterkt varierende markedsverdi. Resultateffekten av netto verdiendringer i første halvår har gitt en regnskapsført inntekt på 5,8 millioner kroner (3,6).

KLP Banken-konsernets fremmedfinansiering består av innskudd og obligasjoner. Innskuddsveksten i første halvår var 0,7 milliarder kroner og samlede innskudd utgjør 12,2 milliarder kroner (11,5). Av dette er 10,6 milliarder kroner innskudd fra personkunder og 1,6 milliarder kroner er innskudd fra kommuner og bedrifter. Gjeldsopptak ved utstedelse av verdipapirer utgjorde 26,0 milliarder kroner ved utløpet av andre kvartal (24,9).

KLP Banken-konsernet har ved utløpet av andre kvartal et driftsresultat før skatt på 39,9 millioner kroner (50,6). Områdefordelt resultat før skatt viser 30,0 millioner kroner fra personmarkedet (37,0) og 9,9 millioner kroner fra offentlig marked (13,6).

Bankens avsetninger for fremtidige tap har økt noe siden årsskiftet. Dette skyldes i hovedsak bankens vurdering av at et negativt makrosenario har høyere sannsynlighet som følge av pandemien. Realiserte tap har foreløpig ikke økt.

SAMFUNNSANSVAR

I juni gikk KLP og 28 andre internasjonale investorer ut mot den økende avskogingen i Brasil gjennom et felles brev til brasilianske myndigheter. I brevet kreves det en stans i avskogingen i Amazonas. Dette har ført til flere digitale møter på toppnivå hvor KLP har deltatt. KLP har også viet stor oppmerksomhet til oppfølging av andre selskaper vi er investert i, og i andre kvartal var foretaket i dialog med totalt 198 selskaper. Spesielt er selskaper i mulig brudd med KLPs produktkriterier fulgt opp for avklaring, likeledes selskaper med virksomhet i okkuperte palestinske områder. I juni ble KLP-listen oppdatert, som viser en oversikt over selskaper KLP har ekskludert fra sine investeringer. Tolv nye selskaper

ble lagt til listen, mens fire selskaper ble inkludert igjen.

Også andre kvartal har vært preget av Covid-19. Blant annet har KLP redusert utlånsrenten, tilbudt kriselån til kommuner og halvert husleien i tre måneder for våre kjøpesenter-leietakere.

KLPs grønne låneprodukter ble etablert i april 2019, og i andre kvartal ble det inngått nye grønne låneavtaler for til sammen 162 millioner kroner. Totalt har KLP Banken inngått grønne låneavtaler for 1 257 millioner kroner siden ordningen startet.

Denne våren har KLP i samarbeid med Sykepleierforbundet og AFF arrangert en konkurranse for å finne kommune- og helse-Norges beste unge leder. Alle unge ledere i starten av sin lederkarriere kunne nomineres, og totalt kom det inn over 300 nominasjoner. Fem av disse er valgt som vinnere av en jury og får delta på AFFs lederutviklingsprogram Accelerate.

Også KLP har omfavnet den nye digitale hverdagen, og på HMS-siden har det blitt laget flere digitale kurs, blant annet et seniorkurs og et e-læringskurs om forebygging av vold og trusler på arbeidsplassen. I KLPs arbeidsmiljønettverk har prosjektene blitt fulgt opp med digitale statusmøter, og den første samlingen for den nye gruppen i nettverket ble gjennomført via Teams i juni.

FREMTIDSUTSIKTER OG HENDELSER ETTER KVARTALET

Samfunnet er preget av smittevernstiltak i forbindelse med Covid-19. Sosial distanse vil prege samfunnet fremover og å jobbe hjemmefra vil også være en del av driften i KLP i tiden som kommer. Det er viktig at KLP er oppmerksom på hvordan dette kan prege menneskene i KLP på godt og vondt. Økonomien globalt er påvirket. Med usikkerhet rundt samfunnsutviklingen generelt og den økonomiske utviklingen spesielt, forventer vi fortsatt store bevegelser i de finansielle markedene. KLP har høy beredskap og god soliditet for å kunne håndtere slike svingninger. Siden kvartalsavslutning har aksjemarkedet styrket seg noe, mens rentene fortsatt ligger på et historisk lavt nivå.

KLP har inngått avtale med DNB Livsforsikring om salg av KLP Bedriftspensjon. Overtakelsen krever godkjenning fra myndighetene, og det forventes endelig godkjenning tredje kvartal 2020. Konkurransetilsynet har konkludert positivt uten merknader. Finanstilsynet har til nå ikke avgitt svar i saken.

Oslo, 21. august 2020

Styret i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap

Egil Johansen
Leder

Jenny Følling
Nestleder

Cathrine M. Lofthus

Karianne Melleby

Odd Haldgeir Larsen

Øivind Brevik

Susanne Torp-Hansen
Valgt av og blant de ansatte

Freddy Larsen
Valgt av og blant de ansatte

Resultat

KLP KONSERN

NOTE	MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
3	Premieinntekter for egen regning	8 164	15 728	18 437	23 107	42 716
	Netto avkastning fra finansielle eiendeler	3 893	4 527	7 999	8 158	16 301
	Netto renteinntekter bank	64	72	142	139	294
	Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter	25 914	5 808	-14 836	24 845	42 247
8	Netto inntekter fra investeringseiendommer	175	1 333	903	2 172	4 314
4	Andre inntekter	210	260	664	563	762
	Sum netto inntekter	38 420	27 729	13 310	58 984	106 634
	Erstatninger for egen regning	- 6 706	- 5 367	-18 575	-10 663	- 21 616
	Endring i forsikringsmessige avsetninger	- 5 353	- 12 506	-5 252	-16 751	- 29 954
5	Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	920	- 128	-742	-73	- 372
6	Driftskostnader	- 506	- 467	-999	-921	- 1 892
20	Verdiendring eiendeler holdt for salg	- 152	0	-152	0	0
7	Andre kostnader	- 321	- 278	-621	-556	- 1 145
	Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	- 9 809	- 1 893	2 187	-8 232	- 14 736
	Sum kostnader	-21 926	-20 639	-24 154	-37 197	- 69 715
	Driftsresultat	16 494	7 090	-10 844	21 787	36 919
	Til(-) / fra(+) kursreguleringsfond i livsforsikring	- 12 215	- 3 777	12 355	-14 657	- 22 277
	Til(-) / fra(+) tilleggsavsetning og bufferavsetning i livsforsikring	490	15	490	15	- 8 052
	Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	- 4 207	- 2 604	-1 287	-5 468	- 3 398
	Resultat før skatt	562	725	713	1 678	3 193
	Skattekostnad ¹	- 228	- 400	-401	-708	- 1 201
	Resultat	334	325	312	969	1 992
19	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger					
	- ytelser til ansatte	- 57	0	-404	-60	151
	Justering av forsikringsforpliktelsene	44	0	44	5	- 16
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	- 23	0	64	14	- 34
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	-35	0	-296	-41	101
	Revaluering eiendommer til bruk i egen virksomhet	112	138	129	146	209
8	Valutaomregning utenlandske datterforetak	- 795	- 190	2 236	-818	- 353
	Justering av forsikringsforpliktelsene	795	190	-2 236	818	353
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	- 28	- 35	-32	-37	- 52
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	84	104	97	110	157
	Sum utvidet resultat	49	104	-199	68	258
	Totalresultat	383	429	113	1 038	2 249
	¹ Andelseieres andel av skattekostnad i konsoliderte verdipapirfond.	57	- 172	133	-117	- 236

Balanse

KLP KONSERN

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
	Utsatt skattefordel	66	58	62
	Andre immaterielle eiendeler	576	384	460
	Varige driftsmidler	2 177	2 026	2 072
	Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	4 245	3 171	3 062
8,11	Investeringseiendom	77 392	69 581	74 545
9,14	Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	31 299	28 431	29 701
9,14	Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	155 714	145 323	150 580
9,11,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi over resultat	677	768	602
9,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost	117 845	98 896	105 727
9,11,14	Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	180 365	168 497	170 810
9,11	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	182 223	183 156	206 949
9,11,14	Finansielle derivater	7 186	3 008	7 582
9	Fordringer	17 405	25 886	2 484
9	Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	5 168	4 240	4 906
14	Kontanter og bankinnskudd	3 261	3 426	3 194
	SUM EIENDELER	785 598	736 852	762 737
	Innskutt egenkapital	16 333	14 552	16 540
	Opptjent egenkapital	20 912	20 341	20 799
	SUM EGENKAPITAL	37 245	34 893	37 339
9,10	Fondsobligasjonslån	2 020	1 693	1 738
9,10	Ansvarlig lån	3 174	5 790	6 012
19	Pensjonsforpliktelser	1 226	981	790
15	Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	564 010	544 335	567 883
9,15	Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	5 168	4 240	4 906
	Premie-, erstatnings-, og sikkerhetsfondsavsetning i skadeforsikring	3 009	2 763	2 604
9,10	Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	25 020	23 980	24 415
9,10	Gjeld til kredittinstitusjoner	12 192	4 023	8 199
9,10	Gjeld til og innskudd fra kunder	12 245	11 465	11 487
9,11	Finansielle derivater	2 315	574	856
	Utsatt skatt	1 374	1 476	1 247
16	Annen kortsiktig gjeld	22 692	21 666	6 298
	Andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	93 910	78 974	88 963
	SUM GJELD	748 354	701 959	725 398
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	785 598	736 852	762 737
	Betingede forpliktelser	27 500	19 798	23 344

Egenkapitaloppstilling

KLP KONSERN

2020 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2020	16 540	20 799	37 339
Resultat		312	312
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		-296	-296
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		97	97
Sum utvidet resultat		-199	-199
Sum totalresultat		113	113
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	-207		-207
Sum transaksjoner med eierne	-207		-207
Egenkapital 30.06.2020	16 333	20 912	37 245

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2019	14 554	19 303	33 857
Resultat		969	969
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		- 41	- 41
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		110	110
Sum utvidet resultat		68	68
Sum totalresultat		1 038	1 038
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	- 1		- 1
Sum transaksjoner med eierne	- 1		- 1
Egenkapital 30.06.2019	14 552	20 341	34 893

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2019	14 554	19 303	33 857
Resultat	754	1 238	1 992
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		101	101
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		157	157
Sum utvidet resultat		258	258
Sum totalresultat	754	1 496	2 249
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	1 232		1 232
Sum transaksjoner med eierne	1 232		1 232
Egenkapital 31.12.2019	16 540	20 799	37 339

Kontantstrømoppstilling

KLP KONSERN

MILLIONER KRONER	01.01.2020 -30.06.2020	31.01.2020 -31.03.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2019 -30.09.2019	01.01.2019 -30.06.2019
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	8 662	30 036	-17 987	-11 415	-9 427
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-157	-72	-299	-215	-153
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet ²	-8 438	-29 447	18 472	12 253	9 998
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	67	517	185	623	418
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	3 194	3 194	3 009	3 009	3 009
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	3 261	3 711	3 194	3 632	3 426

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitalinnskudd, opptak og nedbetaling av gjeld, samt innbetaling fra andelseiere i konsoliderte fond.

Noter til regnskapet

KLP KONSERN

NOTE 1 Regnskapsprinsipper og -estimater

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for perioden 01.01.2020 – 30.06.2020. Regnskapet er ikke revidert.

Den delen av delårsrapporten som gjelder konsernregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 Delårsrapportering.

De samme regnskapsprinsippene og beregningsmetoder er fulgt i delårsregnskapet som i årsregnskapet for 2019, med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2019. Dette fås ved henvendelse til KLPs hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, eller på klp.no.

REGNSKAPSESTIMATER

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimater og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimater.

Størstedelen av konsernets finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, er i stor grad eiendeler som omsettes i et aktivt marked, og markedsverdiene av disse investeringene er observerbare. Når det gjelder konsernets prising av unoterte verdier, vil det være usikkerhet til verdsettelsen av disse. Dette gjelder spesielt de verdipapirer som prises på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger. Utbruddet av Covid-19 viruset preget utviklingen av norske- og internasjonale finansmarkeder i første halvår, og medfører stor usikkerhet omkring estimater og verdsettelse av foretakets finansielle instrumenter.

De underliggende verdiene i eiendomsdatterfortak er knyttet til investeringer i eiendom. Eiendom verdsettes ved hjelp av en intern verdsettelsesmodell, hvor man tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm og med en diskonteringsrate som tilsvarende markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer. I tillegg innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene.

Det hefter, i likhet med forrige kvartal, fortsatt stor usikkerhet rundt hvordan effektene av COVID -19 vil bli på kort og lengre sikt. Både interne og eksterne verdsettelse er usikre på effektene av faktorer som endringer i tilgang på fremmedkapital, fallende renter, endrede innlåns- og utlånskostnader for banker, tilgang på egenkapital, endret investoradferd, endringer i leiemarked, endringer i leietakers likviditet og kortsiktige betalingsevne. Verdsettelsen av eiendom er derfor i kvartalet gjort med uendrede hovedpremissar, men man observerer at det ligger økt risiko for enkelte hoteller og kjøpesentre i porteføljen. Særs sentrale kontoreiendommer med lange kontrakter anses å ha noe redusert risiko, grunnet investorattraktivitet.

Gjennom første halvår har det vært betydelige endringer i rentemarkedene. Dette har i særlig grad påvirket diskonteringsrenten som anvendes i beregning av nåverdien av foretakets pensjonsforpliktelser. Diskonteringsrentene som er brukt til denne beregningen er endret fra 2,3 % per 31.12.2019 til 1,5 % per 30.06.2020. Effekten av endringen i pensjonsforutsetningene øker pensjonsforpliktelsen for egne ansatte med 404 millioner kroner.

NOTE 2 Segmentinformasjon

MILLIONER KRONER	Kollektiv pensjon offentlig			Kollektiv pensjon privat		
	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	17 078	21 783	40 128	571	625	1 135
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	46	51	106	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	-1 941	25 242	46 037	-160	379	715
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	646	545	725	4	3	6
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	60	150	239	0	0	0
Sum inntekter	15 889	47 771	87 235	414	1 007	1 855
Erstatninger for egen regning	-17 809	-10 028	-20 157	-94	-89	-202
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	-4 944	-15 806	-28 312	-310	-879	-1 563
Kostnader innlån	-742	-73	-372	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-530	-488	-965	-36	-33	-67
Avskrivninger	-36	-32	-92	-1	-1	-3
Verdiendring eiendeler holdt for salg	0	0	0	-152	0	0
Andre kostnader	-664	-609	-1 247	-9	0	-5
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond						
Sum kostnader	24 724	-27 037	-51 145	-603	-1 003	-1 841
Driftsresultat	8 835	20 734	36 091	-188	4	15
Midler tilført forsikringskundene ²	9 509	-19 277	-33 454	3	-14	-27
Resultat før skatt	675	1 457	2 637	-185	-10	-13
Skattekostnad	-115	-367	-499	0	0	0
Resultat etter skatt	559	1 090	2 138	-185	-10	-13
Endring i utvidet resultat	-295	-45	113	-5	-1	2
Totalresultat	264	1 045	2 251	-190	-11	-10
Eiendeler	627 258	594 584	621 518	7 562	6 507	7 259
Gjeld	590 035	559 706	584 200	7 161	6 015	6 668

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Skadeforsikring			Bank		
	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	788	699	1 453	0	0	0
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	16	15	22	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	31	171	297	124	125	260
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	1	0	1	9	9	19
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	0	0	0	30	30	59
Sum inntekter	837	886	1 774	163	164	338
Erstatninger for egen regning	-672	-547	-1 256	0	0	0
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	2	-66	-79	0	0	0
Kostnader innlån	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-146	-132	-268	-119	-108	-226
Avskrivninger	-3	-2	-5	-2	-3	-5
Verdiendring eiendeler holdt for salg	0	0	0	0	0	0
Andre kostnader	0	0	0	-4	-4	-7
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond						
Sum kostnader	-818	-747	-1 609	-125	-115	-237
Driftsresultat	18	138	166	38	49	101
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	0	0	0
Resultat før skatt	18	138	166	38	49	101
Skattekostnad	-5	-35	-14	18	-12	-25
Resultat etter skatt	14	104	151	57	37	76
Endring i utvidet resultat	-30	-5	14	-12	-2	5
Totalresultat	-17	99	166	45	35	81
Eiendeler	5 338	5 047	4 907	43 855	38 865	39 703
Gjeld	3 414	3 173	2 966	41 512	36 686	37 478

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Kapitalforvaltning			Øvrige		
	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	0	0	0	0	0	0
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	6	3	6	0	0	0
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	0	0	0	6	6	11
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	267	253	523	0	0	0
Sum inntekter	272	257	529	6	6	11
Erstatninger for egen regning	0	0	0	0	0	0
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	0	0	0	0	0	0
Kostnader innlån	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-271	-235	-479	-7	-6	-12
Avskrivninger	-3	-2	-5	0	0	0
Verdiendring eiendeler holdt for salg	0	0	0	0	0	0
Andre kostnader	0	0	0	0	0	0
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond						
Sum kostnader	-274	-238	-484	-7	-6	-12
Driftsresultat	-2	19	44	-1	-1	-1
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	0	0	0
Resultat før skatt	-2	19	44	-1	-1	-1
Skattekostnad	-6	-25	-9	0	0	0
Resultat etter skatt	-8	16	35	-1	-1	-1
Endring i utvidet resultat	-2	5	17	-1	0	0
Totalresultat	-9	10	52	-1	-1	-1
Eiendeler	540	474	520	7	9	8
Gjeld	253	199	202	4	4	3

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Elimineringer			Sum		
	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	0	0	0	18 437	23 107	42 716
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	-62	-66	-129	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	-3 853	9 393	15 841	-5 792	35 314	63 156
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	0	0	0	664	563	762
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	-356	-433	-821	0	0	0
Sum inntekter	-4 272	8 894	14 891	13 310	58 984	106 634
Erstatninger for egen regning	0	0	0	-18 575	-10 663	-21 616
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	0	0	0	-5 252	-16 751	-29 954
Kostnader innlån	0	0	0	-742	-73	-372
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	155	125	325	-954	-878	-1 693
Avskrivninger	0	-1	-89	-45	-42	-199
Verdiendring eiendeler holdt for salg	0	0	0	-152	0	0
Andre kostnader	56	57	113	-621	-556	-1 145
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	2 187	-8 232	-14 736	2 187	-8 232	-14 736
Sum kostnader	2 397	-8 051	-14 387	-24 154	-37 197	-69 715
Driftsresultat	-1 875	843	505	-10 844	21 787	36 919
Midler tilført forsikringskundene ²	2 045	-818	-246	11 558	-20 109	-33 727
Resultat før skatt	170	25	259	713	1 678	3 193
Skattekostnad	-295	-270	-654	-401	-708	-1 201
Resultat etter skatt	-124	-301	-452	312	969	1 992
Endring i utvidet resultat	147	115	105	-199	68	258
Totalresultat	23	-141	-291	113	1 038	2 249
Eiendeler	101 038	91 366	88 822	785 598	736 852	762 737
Gjeld	105 974	96 176	93 881	748 354	701 959	725 398

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

KLP konsernets virksomhet er inndelt i de seks områdene kollektiv pensjon offentlig, kollektiv pensjon privat, skadeforsikring, bank, kapitalforvaltning og øvrige. All virksomhet er rettet mot kunder i Norge.

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

Kommunal Landspensjonskasse tilbyr kollektiv offentlig tjenestepensjon.

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

KLP Bedriftspensjon AS tilbyr produkter til foretak innen både offentlig og privat sektor.

SKADEFORSIKRING

KLP Skadeforsikring AS tilbyr ting- og personskadeprodukter til arbeidsgivere innen offentlig og privat sektor. I tillegg tilbys et bredt spekter av standard forsikringsprodukter til personmarkedet.

BANK

KLPs bankvirksomhet omfatter foretakene KLP Bankholding AS og dets heleide datterselskaper: KLP Banken AS, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Bankvirksomheten omfatter tjenester som innskudd og utlån til personmarkedet, kredittkort, samt utlån med offentlig garanti.

KAPITALFORVALTNING

Kapitalforvaltning tilbys fra foretaket KLP Kapitalforvaltning AS. Foretaket tilbyr et bredt utvalg av verdipapirfond både til personkunder og institusjonelle kunder. Verdipapirforvaltningen har en samfunnsansvarlig profil.

ØVRIG

Øvrige segmenter består av KLP Forsikringservice AS som tilbyr et bredt tjenestespekter til kommunale pensjonskasser.

NOTE 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Forfalte premier, brutto	7 743	15 634	15 398	22 823	42 263
Avgitte gjenforsikringspremier	-18	-13	-36	-27	-54
Overføring av premiereserve fra andre	439	108	3 075	310	507
Premieinntekter for egen regning	8 164	15 728	18 437	23 107	42 716

NOTE 4 Andre inntekter

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Tilskudd avtalefestet pensjon (AFP)	286	267	580	546	1 115
Øvrige inntekter ¹	- 76	- 6	84	17	-353
Sum andre inntekter	210	260	664	563	762

¹ Øvrige inntekter inkluderer investeringer fra tilknyttede foretak, slik at resultatene kan være både negative og positive.

NOTE 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
ANSVARLIGE LÅN					
Rentekostnader ¹	-386	-65	-488	-124	-254
Verdiendringer	1 058	-24	63	114	22
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån	672	-89	-425	-10	-232
FONDSOBLIGASJONSLÅN					
Rentekostnader	-15	-15	-35	-31	-64
Verdiendringer	263	-24	-282	-32	-77
Sum rentekostnad og verdiendring fondsobligasjonslån	248	-39	-316	-63	-140
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	920	-128	-742	-73	-372

¹ Rentekostnader inkluderer amortisering av underkurs.

Noten gir en spesifisering av linjen «Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån» fordelt på rentekostnader og verdiendring i periodene angitt.

Verdiendringene kommer i stor grad av at lånene er denominert i utenlandsk valuta. Det ansvarlige lånet er denominert i euro, mens fondsobligasjonslånet er utstedt i japanske yen.

NOTE 6 Driftskostnader

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Personalkostnader	234	264	503	539	1 057
Avskrivninger og nedskrivninger	32	31	65	61	149
Andre driftskostnader	239	172	432	321	685
Sum driftskostnader	506	467	999	921	1 892

NOTE 7 Andre kostnader

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Kostnader avtalefestet pensjon (AFP)	286	267	580	546	1 115
Øvrige kostnader	35	11	41	10	31
Sum andre kostnader	321	278	621	556	1 145

NOTE 8 Investerings eiendom

MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Netto leieinntekter	712	704	1 395	1 427	2 859
Endring i virkelig verdi	-536	629	-492	745	1 413
Gevinst ved salg	0	0	0	0	42
Netto inntekter fra investeringseiendom	175	1 333	903	2 172	4 314
Valutaomregning utenlandske datterforetak (føres i utvidet resultat)	-795	-190	2 236	-818	-353
Netto inntekter fra investeringseiendom inkludert valutaomregning	-619	1 143	3 139	1 354	3 961

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Bokført verdi 01.01.	74 545	67 570	67 570
Verdiregulering inkl. valutaomregning	1 744	-73	1 060
Netto tilgang	1 085	2 092	5 876
Øvrige endringer	17	-7	40
Bokført verdi 30.06./31.12.	77 392	69 581	74 545

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettings-tjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

For denne noten kan kategoriseringen av finansielle instrumenter deles opp i tre ulike nivåer; balanseklassifisering, regnskapsklassifisering og type instrument. Det er siste kategori, type instrument, hvor det gis informasjon på hvordan virkelig verdi er utledet.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Denne kategorien inkluderer:

- Investeringer som holdes til forfall
- Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring
- Gjeld til og innskudd kunder (forpliktelse)
- Øvrige utlån og fordringer
- Ansvarlig lånekapital (forpliktelse)
- Annen utstedt gjeld (forpliktelse)

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten. I denne noten opplyses det forøvrig om virkelig verdi på de finansielle instrumentene som måles til amortisert kost.

FINANSIELLER INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Denne kategorien inkluderer:

- Egenkapitalinstrumenter
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi
- Derivater (eiendeler og forpliktelser)
- Gjeld til kredittinstitusjoner (forpliktelse)

Nedenfor er det listet hvilke ulike typer finansielle instrumenter som faller inn under de ulike regnskapskategoriene og hvordan virkelig verdi blir beregnet.

**INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL
OBLIGASJONER KLASIFISERT SOM UTLÅN OG FORDRING
GJELDSINSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI****a) Utenlandske rentepapirer**

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes:

- Barclays Capital Indices
- Bloomberg

Barclays Capital Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

b) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

c) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskaps-spesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt. Dersom en obligasjon mangler en passende spreadkurve, benyttes spread fra en sammenlignbar obligasjon fra samme utsteder.

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.**d) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner**

Virkelig verdi beregnes etter samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

e) Fordringer på kredittinstitusjoner

Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

f) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurve som direktelånene, men kredittmarginen er justert til markedsnivå for aktuell kombinasjon av garantistkategori og garantiform. Garantisten er enten stat, fylkeskommune, kommune eller bank.

g) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Virkelig verdi av utlån uten rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

EGENKAPITALINSTRUMENTER**h) Aksjer (noterte)**

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for norske aksjer:

- Oslo Børs (primærkilde)
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Bloomberg

Følgende kilder benyttes for utenlandske aksjer:

- Morgan Stanley Capital International (MSCI) (primærkilde)
- Bloomberg

i) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransjeanbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger foretas en skjønnsmessig vurdering. Med dette menes enten en fundamental analyse av foretaket, eller en meglervurdering.

j) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond. Fondenes virkelige verdi skal baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines'). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering av foretakene. Virkelig verdi er beregnet ut ifra fondenes rapporterte markedsverdi justert for inn- og utbetalinger i perioden mellom siste rapporterte markedsverdi fra fondet og perioden det rapporteres på for konsernet. Direkteinvesteringer i Private Equity behandles analogt med omløpsaksjer, men verdsettelse kan være daglig, kvartalsvis eller årlig. I de tilfeller der har vært mulig å få informasjon om hva ko-investeringer prises til i fondene, legges dette til grunn i verdsettelsen. Øvrige direkteinvesteringer er vedsatt til kostpris, rapporterte markedsverdier fra foretak eller omsatt pris der det foreligger.

DERIVATER**k) Futures/FRA/IRF**

Alle futureskontrakter til konsernet handles på børs. Bloomberg benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Bloomberg er korrekte. Reuters fungerer som sekundærkilde.

l) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs. Reuters er sekundærkilde.

m) Renteswaper

Renteswaper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

n) FX-swaper

FX-swaper med forfall på ett år eller mindre prises på kurver som er bygget opp fra FX swap-punkter hentet fra Reuters. For FX-swaper over ett år vurderes markedet relativt lite likvid og det skal benyttes basisjusterte swapkurver.

GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER**o) Plasseringer hos kredittinstitusjoner og deposits**

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Deposits prises på swapkurver.

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.**ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, ANNEN UTSTEDT GJELD OG INNSKUDD FRA KUNDER****p) Virkelig verdi av ansvarlige lån**

For lån notert på børs hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

q) Virkelig verdi av utstedt fondsobligasjonslån

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

r) Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

s) Innskudd fra kunder

Alle innskudd er uten rentebinding. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Tabellen under gir en nærmere spesifikasjon av innholdet i de ulike klassene av eiendeler og forpliktelser.

MILLIONER KRONER	30.06.2020		30.06.2019		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER SOM HOLDES TIL FORFALL - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Norske hold til forfall obligasjoner	5 221	6 229	6 365	6 941	5 215	5 698
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	26 078	28 577	22 066	23 542	24 487	25 935
Sum gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	31 299	34 806	28 431	30 483	29 701	31 633
GJELDSINSTRUMENTER KLASSIFISERT SOM LÅN OG FORDRINGER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Norske obligasjonslån	48 868	52 731	44 187	46 556	49 807	51 469
Utenlandske obligasjonslån	106 805	116 205	101 102	105 960	100 736	104 886
Andre fordringer	41	41	34	34	37	37
Sum gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	155 714	168 977	145 323	152 549	150 580	156 392
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	677	677	768	768	602	602
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	677	677	768	768	602	602

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

MILLIONER KRONER	30.06.2020		30.06.2019		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Utlån med sikkerhet i pant	23 402	23 467	20 251	20 262	21 755	21 758
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	79 384	81 103	69 525	70 174	73 141	73 401
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	15 003	15 020	9 054	9 094	10 766	10 794
Utlån kredittkort	55	55	65	65	65	65
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	117 845	119 645	98 896	99 595	105 727	106 018
GJELDSINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Norske obligasjoner	56 008	56 008	57 615	57 615	54 801	54 801
Norske sertifikater	6 125	6 125	7 346	7 346	6 295	6 295
Utenlandske obligasjoner	95 967	95 967	87 625	87 625	85 004	85 004
Utenlandske sertifikater	50	50	0	0	50	50
Plassering hos kredittinstitusjoner	22 216	22 216	15 912	15 912	24 660	24 660
Sum gjeldsinstrumenter	180 365	180 365	168 497	168 497	170 810	170 810
EGENKAPITALINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Aksjer	162 653	162 653	168 632	168 632	190 350	190 350
Aksjefond	16 648	16 648	13 375	13 375	14 562	14 562
Eiendomsfond	15	15	38	38	32	32
Alternative investeringer	2 907	2 907	1 111	1 111	2 005	2 005
Sum egenkapitalinstrumenter	182 223	182 223	183 156	183 156	206 949	206 949
FORDRINGER						
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	1 730	1 730	9 618	9 618	1 141	1 141
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	143	143	68	68	153	153
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	34	34	27	27	0	0
Fordringer ved verdipapirhandel	14 804	14 804	15 308	15 308	614	614
Fordskuddsbetalt husleie tilknyttet eiendomsvirksomheten	212	212	259	259	212	212
Andre fordringer	481	481	607	607	364	364
Sum lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	17 405	17 405	25 886	25 886	2 484	2 484

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

MILLIONER KRONER	30.06.2020		30.06.2019		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Fondsobligasjonslån	2 020	1 767	1 693	1 497	1 738	1 672
Ansvarlige lån	3 174	3 545	5 790	6 519	6 012	6 928
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 975	3 975	879	879	1 407	1 407
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	25 020	25 062	23 980	23 971	24 415	24 546
Gjeld til og innskudd fra kunder	12 245	12 245	11 465	11 465	11 487	11 487
Sum finansiell gjeld	46 434	46 594	43 807	44 331	45 059	46 039
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Gjeld til kredittinstitusjoner	8 217	8 217	3 144	3 144	6 791	6 791
Sum finansiell gjeld	8 217	8 217	3 144	3 144	6 791	6 791
Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	5 168	5 168	4 240	4 240	4 906	4 906
Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	5 168	5 168	4 240	4 240	4 906	4 906

MILLIONER KRONER	30.06.2020		30.06.2019		31.12.2019	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
FINANSIELLE DERIVATER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Valutateterminer	4 940	1 417	1 748	424	5 572	647
Renteswaper	1 163	897	533	149	1 038	99
Rente- og valutaswaper	1 083	0	727	0	973	111
Aksjeopsjon	0	0	0	1	0	0
Sum finansielle derivater	7 186	2 315	3 008	574	7 582	856

NOTE 10 Innlån

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	5 163	EUR	Fast ¹	2045	3 174	5 790	6 012
Sum ansvarlige lån	5 163				3 174	5 790	6 012
FONDSOBLIGASJONSLÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	984	JPY	Fast ²	2034	2 020	1 693	1 738
Sum fondsobligasjonslån	984				2 020	1 693	1 738
UTSTEDTE OBLIGASJONSLÅN MED FORTRINNSRETT							
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Flytende	2019	0	288	0
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Flytende	2020	0	1 562	225
KLP Kommunekreditt AS	680	NOK	Fast	2020	697	697	681
KLP Kommunekreditt AS	1 145	NOK	Flytende	2021	1 148	4 017	4 020
KLP Kommunekreditt AS	600	NOK	Fast	2021	607	607	602
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2022	5 003	5 010	5 012
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2023	5 006	5 013	5 016
KLP Kommunekreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2024	1 908	0	1 303
KLP Kommunekreditt AS	450	NOK	Fast	2025	450	0	0
KLP Kommunekreditt AS	500	NOK	Fast	2027	502	502	508
KLP Boligkreditt AS	0	NOK	Flytende	2019	0	308	0
KLP Boligkreditt AS	300	NOK	Flytende	2020	301	1 826	517
KLP Boligkreditt AS	2 018	NOK	Flytende	2021	2 021	2 507	2 509
KLP Boligkreditt AS	2 300	NOK	Flytende	2022	2 300	0	0
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2023	2 501	1 601	2 002
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2024	2 500	0	2 001
Annet					75	41	19
Sum utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	25 493				25 020	23 980	24 415

¹ Lånet har et renteendringstidspunkt i 2025.² Lånet har et renteendringstidspunkt i 2034.

NOTE 10 Innlån– forts.

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER							
KLP Banken AS	0	NOK	Flytende	2019	0	175	0
KLP Banken AS	1 790	NOK	Flytende	2020	1 791	301	302
KLP Banken AS	80	NOK	Fast	2020	81	0	302
KLP Banken AS	1 500	NOK	Flytende	2021	1 501	0	200
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2022	300	200	301
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2024	300	200	301
KLP Fond	0	NOK	Fast	2019	0		0
KLP Fond	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2019	0	1 211	0
KLP Fond	1 136	NOK/EUR/USD	Flytende	2020	1 136	0	0
KLP Fond	1 003	NOK/EUR/USD	Fast	2020	1 003	0	2 801
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2019	0	1 933	0
Kommunal Landspensjonskasse	4 865	NOK/EUR/USD	Flytende	2020	4 865	0	3 990
Kommunal Landspensjonskasse	1 213	NOK/EUR/USD	Fast	2020	1 213	0	0
Annet					2	1	2
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	12 187				12 192	4 023	8 199
GJELD TIL OG INNSKUDD KUNDER ³							
Privat	10 614	NOK			10 614	9 441	9 861
Næring	1 604	NOK			1 604	1 992	1 589
Utlandet	27	NOK			27	31	36
Sum gjeld til og innskudd fra kunder	12 245				12 245	11 465	11 487
Sum innlån	56 071				54 650	46 951	51 850

³ Det er ikke kontraktfestet forfall på innskudd.

Noten viser finansiell gjeld konsernet har ved periodeslutt, hvor mesteparten er finansiering til KLP Bank konsernet. De angitte selskapene er utstedere av den finansielle gjelden som er beskrevet. Innskudd hører inn under KLP Banken AS.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	77 392	77 392
Tomter	0	0	949	949
Eiendomsfond	0	0	3 189	3 189
Bygg	0	0	73 253	73 253
Utlån til virkelig verdi	0	677	0	677
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	44 731	113 504	0	158 235
Sertifikater	3 108	3 067	0	6 175
Obligasjoner	24 985	110 437	0	135 422
Obligasjonsfond	16 637	0	0	16 637
Utlån og fordringer	20 363	1 768	0	22 130
Aksjer og andeler	160 548	1 854	19 820	182 223
Aksjer	158 494	1 837	2 322	162 653
Aksjefond	2 054	0	60	2 114
Eiendomsfond	0	15		15
Spesialfond	0	2	2 905	2 907
Private Equity	0	0	14 534	14 534
Finansielle derivater	0	7 186	0	7 186
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	225 642	124 988	97 212	447 842
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	2 315	0	2 315
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	6 001	2 215	0	8 217
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	6 001	4 530	0	10 532

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 975 millioner kroner per 30.06.2020.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	69 581	69 581
Tomter	0	0	937	937
Eiendomsfond	0	0	2 955	2 955
Bygg	0	0	65 689	65 689
Utlån til virkelig verdi	0	768	0	768
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	43 665	109 044	0	152 708
Sertifikater	4 734	2 612	0	7 346
Obligasjoner	24 552	106 432	0	130 984
Obligasjonsfond	14 379	0	0	14 379
Utlån og fordringer	14 067	1 722	0	15 789
Aksjer og andeler	164 484	5 072	13 600	183 156
Aksjer	162 566	3 923	2 143	168 632
Aksjefond	1 917	0	60	1 977
Eiendomsfond	0	38	0	38
Spesialfond	0	1 111	0	1 111
Private Equity	0	0	11 397	11 397
Finansielle derivater	0	3 008	0	3 008
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	222 215	119 613	83 182	425 010
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	574	0	574
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	3 144	0	0	3 144
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	3 144	574	0	3 718

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 975 millioner kroner per 30.06.2020.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	74 545	74 545
Tomter	0	0	933	933
Eiendomsfond	0	0	3 154	3 154
Bygg	0	0	70 458	70 458
Utlån til virkelig verdi	0	602	0	602
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	40 167	105 973	0	146 140
Sertifikater	3 344	3 002	0	6 345
Obligasjoner	21 924	102 971	0	124 896
Obligasjonsfond	14 899	0	0	14 899
Utlån og fordringer	22 946	1 724	0	24 670
Aksjer og andeler	186 785	5 503	14 660	206 949
Aksjer	184 673	3 466	2 211	190 350
Aksjefond	2 112	0	54	2 166
Eiendomsfond	0	32	0	32
Spesialfond	0	2 005	0	2 005
Private Equity	0	0	12 396	12 396
Finansielle derivater	0	7 582	0	7 582
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	249 898	121 385	89 206	460 489
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	856	0	856
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	6 791	0	0	6 791
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	6 791	856	0	7 647

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 975 millioner kroner per 30.06.2020.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3, INVESTERINGSEIENDOM	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	74 545	67 570	67 570
Solgt / avgang som følge av reklass	0	-51	-291
Tilgang som følge av kjøp og aktiveringer	1 085	2 142	6 167
Urealiserte endringer	1 744	-73	1 060
Øvrige endringer	17	-8	39
Utgående balanse 30.06.	77 392	69 581	74 545
Realisert gevinst / tap	0	0	42

ENDRINGER I NIVÅ 3, VERDIPAPIRER	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	14 660	12 986	12 986
Solgt	-578	-2 139	-3 822
Kjøpt	3 010	1 988	3 662
Urealiserte endringer	724	765	1 834
Utgående balanse 30.06.	19 820	13 600	14 660
Realisert gevinst / tap	269	0	1 199
Sum nivå 3 per 30.06.	97 212	83 182	89 206

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

Urealiserte endringer og realisert gevinst/tap reflekteres på linjen «Netto verdiendringer på finansielle instrumenter» i konsernresultatet.

Tabellene «Endringene i nivå 3» viser endringer i nivå 3 klassifiserte papirer i perioden angitt.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos konsernet er blant annet unoterte aksjer og Private Equity.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9. For beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

For eiendeler som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort noen sensitivitetsanalyse. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. Alt av investeringsiendom inngår forøvrig i nivå 3. En endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5% gi en endring på 4 861 millioner kroner per 30.06.2020 på de eiendelene som ligger i nivå 3.

Eiendeler i innskuddsbasert livforsikring er ikke inkludert i tabellen. Eiendeler i innskuddsbasert livforsikring har 5 167 millioner kroner i finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi, alt i nivå 1. Per 30.06.2020 vil de 5 167 millioner kronene inngå med 3 569 millioner i aksjer og andeler i nivå 1, 1 598 millioner kroner i gjeldsinstrumenter til virkelig verdi i nivå 1 og det resterende er utlån og fordringer i nivå 1.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det forøvrig utgangspunkt i verdien ved periodeslutt.

I 2. kvartal er det flyttet aksjer for 52 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 1 og 22 millioner kroner fra nivå 1 til 2. Dette skyldes endringer i likviditet.

NOTE 12 Likviditetsrisiko

Tabellen nedenfor spesifiserer selskapets finansielle forpliktelser klassifisert etter forfallsstruktur. Beløpene i tabellen er udiskonterte kontraktsmessige kontantsstrømmer.

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	135	3 727	0	0	3 862
Fondsobligasjonslån ¹	0	105	281	351	1 575	2 313
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	12 245	0	0	0	0	12 245
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	2 164	21 253	1 128	0	24 545
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 395	3 181	812	0	0	5 388
Finansielle derivater	3 694	3 264	62	14	-276	6 759
Leverandørgjeld	66	0	0	0	0	66
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	27 500	0	0	0	0	27 500
Sum	44 900	8 849	26 136	1 493	1 300	82 678

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 65 millioner kroner og gjeld til kredittinstitusjoner innen en mnd. reduseres med 241 millioner kroner. Derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 457 millioner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 81 914 millioner kroner.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	248	990	6 073	0	7 311
Fondsobligasjonslån ¹	0	93	248	310	1 456	2 108
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	11 465	0	0	0	0	11 465
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	2 139	22 321	609	0	25 069
Gjeld til kredittinstitusjoner	44	190	728	0	0	962
Finansielle derivater	700	1 033	69	-90	-274	1 438
Leverandørgjeld	122	0	0	0	0	122
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	19 798	0	0	0	0	19 798
Sum	32 130	3 702	24 357	6 903	1 182	68 273

¹ Noe av den ansvarlige lånekapitalen er evigvarende. Beregnede kontantstrømmer er frem til forventet forfall ved rentereguleringstidspunkt.

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 11 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner innen en mnd. reduseres med 0,5 millioner kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 14 millioner kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 68 248 millioner kroner.

NOTE 12 Likviditetsrisiko - fortsetter

Tabellen nedenfor spesifiserer selskapets finansielle forpliktelser klassifisert etter forfallsstruktur. Beløpene i tabellen er udiskonterte kontraktsmessige kontantsstrømmer.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	252	1 006	6 170	0	7 427
Fondsobligasjonslån ¹	0	64	256	320	1 490	2 130
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	11 487	0	0	0	0	11 487
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	1 413	23 802	601	0	25 816
Gjeld til kredittinstitusjoner	51	626	842	0	0	1 519
Finansielle derivater	2 260	2 277	69	-142	-306	4 159
Leverandørgjeld	7	0	0	0	0	7
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	23 344	0	0	0	0	23 344
Sum	37 149	4 631	25 975	6 949	1 184	75 889

¹ Noe av den ansvarlige lånekapitalen er evigvarende. Beregnede kontantstrømmer er frem til forventet forfall ved rentereguleringstidspunkt.

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 14 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner innen en mnd. reduseres med 1 million kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 1 million kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 75 873 millioner kroner.

Tabellen viser de samlede finansielle forpliktelsene konsernet har på rentebetaling og innbetaling av hovedstol, basert på forfall. KLP Banken konsern innehar den største delen av de finansielle forpliktelsene i konsernet.

Med likviditetsrisiko menes risikoen for at konsernet ikke skal klare å innfri de finansielle forpliktelsene som det har. Risikoen for at konsernet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten ettersom en stor del av eiendelene er likvide. Konsernet har betydelige midler investert i pengemarked, obligasjoner og aksjer som kan selges ved likviditetsbehov. Konsernets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte konsernets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler.

Aktivasammensetningen i konsernets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå. KLP Kapitalforvaltning AS forvalter likviditeten. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Konsernets enhet for risikostyring overvåker og rapporterer utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Konsernstyret fastsetter årlig en kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi for konsernet. Likviditetsstrategien inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

De største forpliktelsene i konsernet er forsikringsrelaterte og gjelder i all vesentlighet pensjonsforpliktelser. Disse forpliktelsene er fullfunderte og likviditetsstyringen håndteres på tilsvarende vis som øvrige forpliktelser.

NOTE 13 Renterisiko

30.06.2020 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2020 -30.06.2020	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	6	-1	-62	-86	-277	-11	-431	-406
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	2	2	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-52	-49	-1 236	-2 038	-2 508	159	-5 725	-4 806
Rentefondsandeler	-1 103	0	0	0	0	0	-1 103	-1 103
Utlån og fordringer	0	-1	0	0	0	138	137	106
Utlån	0	0	0	0	0	402	402	402
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	16	16	16
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	42	42	42
Sum eiendeler	-1 149	-51	-1 298	-2 124	-2 785	749	-6 659	-5 747
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-61	-61	-61
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-148	-148	-148
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	-5	2	78	99	0	8	182	182
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	63	109	0	172	172
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-33	-33	-33
Sum forpliktelser	-5	2	78	162	109	-234	112	112
Sum før skatt	-1 155	-49	-1 220	-1 962	-2 676	515	-6 546	-5 636
Sum etter skatt	-866	-37	-915	-1 471	-2 007	386	-4 910	-4 227

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

NOTE 13 Renterisiko – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2019 -30.06.2019	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	3	4	5	-32	-286	-5	-311	-307
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-52	-41	-1 541	-1 879	-2 023	161	-5 374	-4 744
Rentefondsandeler	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	-1	-1	0	0	0	64	63	52
Utlån	0	0	0	0	0	330	330	330
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	17	17	17
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	44	44	44
Sum eiendeler	-50	-38	-1 536	-1 911	-2 308	611	-5 231	-4 609
FORPLIKTELSE								
Innskudd	0	0	0	0	0	-57	-57	-57
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-124	-124	-124
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	-4	2	61	2	0	7	68	68
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	55	90	0	145	145
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-15	-15	-15
Sum forpliktelser	-4	2	61	57	90	-189	18	18
Sum før skatt	-54	-36	-1 474	-1 854	-2 218	422	-5 213	-4 590
Sum etter skatt	-40	-27	-1 106	-1 390	-1 664	317	-3 910	-3 443

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

NOTE 13 Renterisiko – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2019 31.12.2019	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	-2	-4	-32	-52	-272	-12	-374	-350
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-45	-46	-1 185	-1 671	-1 986	310	-4 623	-3 950
Rentefondsandeler	-1 034	0	0	0	0	0	-1 034	-1 034
Utlån og fordringer	-1	-2	0	0	0	109	107	81
Utlån	0	0	0	0	0	723	723	723
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	32	32	32
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	93	93	93
Sum eiendeler	-1 082	-52	-1 216	-1 723	-2 258	1 254	-5 077	-4 406
FORPLIKTELSE								
Innskudd	0	0	0	0	0	-115	-115	-115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-258	-258	-258
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	2	2	47	-15	0	9	45	42
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	53	93	0	147	147
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-20	-20	-20
Sum forpliktelser	2	2	47	38	93	-384	-201	-205
Sum før skatt	-1 079	-50	-1 169	-1 685	-2 164	870	-5 278	-4 610
Sum etter skatt	-810	-38	-877	-1 263	-1 623	653	-3 958	-3 458

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

Noten viser resultateffekten ved en økning i markedsrenten på én prosent, for virkelig verdi risiko og flytende renterisiko.

Endring i virkelig verdi (virkelig verdi risiko) vises i de fem første kolonnene, sortert etter forfallstidspunkt på papirene, og er beregnet ved endring i virkelig verdi på rentebærende instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periode-slutt. Kolonnen «Endring i kontantstrøm» (flytende renterisiko) viser endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom perioden det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt konsernet i perioden det rapporteres på.

Virkelig verdi risiko gjelder fastrente papirer hvor markedsverdien på papiret svinger i motsatt takt av markedsrenten. Flytende renterisiko gjelder papirer som har flytende rente, hvor markedsverdien holder seg stabil, men hvor endring i markedsrente gir utslag i endrede løpende inntekter.

Rentepapirer, med følgende egenskaper og klassifiseringer, faller inn under noten; verdipapirer til virkelig verdi over resultatet (flytende og faste rentebetingelser), investeringer som holdes til forfall (kun de med flytende rentebetingelser) og lån og fordringer (kun de med flytende rentebetingelser). Konsernet har ingen rentepapirer klassifisert som tilgjengelig for salg.

Konsernets investeringer i renteinstrumenter med fast rente, som regnskapsføres til amortisert kost, gir ingen endring i resultatregnskapet ved endring av markedsrente. Tilsvarende gjelder for utstedt gjeld med fast rente regnskapsført til amortisert kost.

Forsikringskontrakter med avkastningsgaranti endrer ikke regnskapsmessig verdi selv om rentenivået endres. Endring i rentenivå har heller ingen innvirkning på den garanterte avkastningen, men vil ha betydning for den oppnådde avkastning som skal dekke avkastningsgarantien. Det skyldes at forsikringsmidlene delvis investeres i gjeldsinstrumenter hvor kontantstrømmene skal bidra til å dekke avkastningsgarantien.

NOTE 14 Kredittisiko

30.06.2020 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	29 852	59	30	0	0	0	1 358	31 299	31 299
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	136 095	0	964	20	0	0	18 635	155 714	155 714
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning ²	116 034	1 180	5 195	10 500	0	0	8 689	141 597	124 334
Rentefond	0	0	0	0	0	0	18 043	18 043	16 637
Utlån og fordringer	21 832	0	0	298	0	0	0	22 130	17 701
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	7 186	0	0	0	0	0	0	7 186	6 731
Kontanter og innskudd	3 192	0	0	69	0	0	0	3 261	3 261
Utlån	0	0	81 913	0	20 686	3 119	12 803	118 522	118 522
Sum	314 127	1 239	88 102	10 887	20 686	3 119	59 527	497 752	474 199

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER						
	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade	
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	12 839	4 245	9 948	2 820	29 852	
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	24 415	20 226	56 914	34 540	136 095	
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	34 739	12 326	33 201	35 768	116 034	
Rentefond	0	0	0	0	0	
Utlån og fordringer	0	9 354	12 323	155	21 832	
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	2 784	4 402	0	7 186	
Kontanter og innskudd	0	2 995	197	0	2 955	
Utlån	0	0	0	0	0	
Sum	71 993	51 931	116 984	73 283	314 191	

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

² I kolonne "Øvrige" har vi inkludert en investering som bærer kredittisiko men som ikke er direkte avstembar mot balanseposten "gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat" og derav skaper en differanse på NOK 1 405 millioner per 30.06.2020.

NOTE 14 Kredittisiko – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	26 528	0	30	0	0	0	1 873	28 431	28 431
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	121 920	0	973	627	0	0	21 803	145 323	145 323
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning ²	107 833	967	3 991	15 051	0	0	11 866	139 707	125 516
Rentefond	0	0	0	0	0	0	14 379	14 379	13 240
Utlån og fordringer	15 303	0	0	486	0	0	0	15 789	12 869
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	3 008	0	0	0	0	0	0	3 008	2 711
Kontanter og innskudd	3 366	0	0	60	0	0	0	3 426	3 426
Utlån	0	0	69 661	0	18 175	2 092	9 737	99 664	99 664
Sum	277 956	967	74 655	16 224	18 175	2 092	59 657	449 727	431 180

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER					
	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	12 680	3 692	8 554	1 602	26 528
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	20 681	19 974	58 815	22 449	121 920
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	40 231	9 718	27 075	30 808	107 833
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	3 678	11 625	0	15 303
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	950	2 058	0	3 008
Kontanter og innskudd	0	240	3 126	0	3 366
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	73 592	38 251	111 253	54 860	277 956

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

NOTE 14 Kredittisiko – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	28 238	36	31	0	0	0	1 396	29 701	29 701
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	125 936	0	1 000	927	0	0	22 717	150 580	150 580
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	102 713	964	4 675	12 483	0	0	11 777	132 612	117 725
Rentefond	0	0	0	0	0	0	14 899	14 899	14 899
Utlån og fordringer	24 103	0	0	566	0	0	1	24 670	20 023
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	7 582	0	0	0	0	0	0	7 582	6 238
Kontanter og innskudd	3 125	0	0	69	0	0	0	3 194	3 194
Utlån	0	0	72 567	0	19 314	2 457	11 992	106 329	106 329
Sum	291 696	1 000	78 274	14 045	19 314	2 457	62 782	469 568	448 690

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER					
	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	11 813	4 086	9 757	2 582	28 238
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	25 002	19 920	57 825	23 188	125 936
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	34 698	9 183	29 160	29 672	102 713
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	12 064	11 358	681	24 103
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	2 175	5 382	25	7 582
Kontanter og innskudd	0	1 979	1 146	0	3 125
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	71 513	49 407	114 629	56 147	291 696

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

NOTE 14 Kredittrisiko – forts.

Med kredittrisiko menes risikoen for at motparten ikke skal klare å møte sine forpliktelser til KLP Konsernet. I denne tabellen er kredittrisikoen målt ved ratingbyråers estimerer på hvor høy kreditverdighet de ulike utstederne av rentepapirer har. For eiendeler som ikke er ratet så er de lagt i andre kategorier som beskriver kredittrisiko, eksempelvis sektor og garantier.

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. For å overvåke kredittrisiko i utlånene og investeringene er det nedsatt en egen kredittkomite som møtes på jevnlig basis. Grensene for kredittrisiko mot den enkelte debitor fastsettes av komiteen. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

Konsernet har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner, og har en portefølje av utelukkende gode kreditter. Konsernet har en høy konsentrasjon av gjeldsinstrumenter rettet mot norsk offentlig sektor, som anses å ha en lav kredittrisiko.

I noteinndelingen er det benyttet rating fra Standard & Poor's, Moodys, Fitch, Scope Ratings og Nordic Credit Rating.

Ratingen er konvertert til S&P sin ratingtabell, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kreditverdighet. Laveste rating av de fem er benyttet og alle fem ratingselskaper er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Det som er klassifisert som «Øvrige» er i all hovedsak verdipapirer utstedt av kraftselskaper og andre foretaksobligasjoner; dette beløper seg til 60 milliarder kroner per 30.06.2020. KLP Konsernet har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under kategorien Øvrige.

Linjene i noten er sammenfallende med balanseoppsettet. Unntakene er gjeldsinstrumenter til virkelig verdi som er delt opp i tre kategorier i noten og utlån som vist samlet i noten, men som befinner seg på to linjer i balansen (virkelig verdi og amortisert kost).

Konsernregnskapet viser enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. Dette gir inntrykk av en høyere risiko enn hva som er reelt, da risiko som konsernet ikke bærer vises i regnskapet. I ytterste kolonne vises det kun foretak, og faktisk eierskap i fond som foretaket har ved periodeslutt.

MILLIONER KRONER	30.06.2020		30.06.2019		31.12.2019	
	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
TI STØRSTE MOTPARTER						
Motpart 1	12 235	11 587	11 205	10 984	13 956	13 026
Motpart 2	10 973	10 272	10 741	9 131	11 144	8 896
Motpart 3	10 758	9 808	9 598	8 582	9 463	7 948
Motpart 4	9 808	7 548	8 505	8 505	7 471	7 295
Motpart 5	7 146	7 029	7 551	7 259	7 376	7 138
Motpart 6	6 895	6 773	5 807	5 709	7 318	6 535
Motpart 7	5 451	5 387	4 775	4 703	6 535	6 107
Motpart 8	4 703	4 703	4 750	4 661	6 198	6 076
Motpart 9	4 297	4 189	4 703	4 643	4 698	4 698
Motpart 10	3 836	3 537	3 725	3 536	4 309	4 189
Sum	76 103	70 832	71 359	67 714	78 468	71 910

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP konsernet har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. «Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond» inkluderer kun det som er i

konsernets eie og hvor konsernet innehar reell kredittrisiko. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti).

NOTE 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Premiereserve - ordinær tariff	468 030	450 838	463 481
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	13 128	12 690	20 297
Tilleggsavsetning	35 947	28 403	28 320
Kursreguleringsfond	43 369	48 104	55 724
Andre avsetninger	77	61	61
Udisponert resultat tilført forsikringskontraktene	3 458	4 238	0
Sum forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	564 010	544 335	567 883

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Premiereserve	5 152	4 224	4 892
Innskuddsfond	16	16	14
Sum avsetning i innskuddsbasert livsforsikring	5 168	4 240	4 906

NOTE 16 Annen kortsiktig gjeld

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	18 469	19 230	2 644
Påløpt ikke utlignet skatt	1 232	571	1 181
Forskuddstrekk pensjonsordning	708	688	432
Leverandørgjeld	198	299	184
Forhåndsinnkalt tilskudd til forsikringsvirksomheten	1 023	105	867
Øvrig kortsiktig gjeld	1 062	773	990
Sum annen kortsiktig gjeld	22 692	21 666	6 298

NOTE 17 Kapitalkrav

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterrinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av

foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er i hovedsak begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 230% som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 306%.

	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Solvensgrad	230%	239%	253%

MILLIARDER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019	
FORENKLET SOLVENS II BALANSE							
Eiendeler, bokført	637	603	631	Beste estimat	573	547	569
Merverdier HTF/lån og fordringer	17	9	7	Risikomargin	17	14	14
Merverdier øvrige utlån	2	1	0	Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	8	8
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0	Andre forpliktelser ¹	28	9	15
Utsatt skattefordel	0	0	0	Utsatt skatteforpliktelse	1	2	1
Sum eiendeler etter solvens II	656	613	638	Sum forpliktelser etter solvens II	625	580	607
				Eiendeler minus forpliktelser	31	33	31
				- Utsatt skattefordel	0	0	0
				- Risikoutjevningfond ¹	0	-5	0
				+ Fondsobligasjonslån	2	2	2
				Basiskapital - kapitalgruppe 1	32	29	33
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	32	29	33
				Ansvarlige lån	3	6	6
				Risikoutjevningfond ¹	0	5	0
				Basiskapital - kapitalgruppe 2	3	12	6
				Supplerende kapital	12	11	12
				Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	12	11	12
				Frdrag for maks. kapital i gruppe 2	-7	-16	-10
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	8	7	7
				Utsatt skattefordel	0	0	0
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
				Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	41	36	40
				Solvenskapitalkrav (SCR)	18	15	16
				Solvensgrad	230%	239%	253%

¹ Fra og med 31.12.2019 er risikoutjevningfondet tatt ut av kapitalgruppe 2, men regnet inn som andre forpliktelser.

NOTE 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

30.06.2020 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto			
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	7 186	0	7 186	-1 806	-5 332	-168	69	278
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	7 186	0	7 186	-1 806	-5 332	-168	69	278
GJELD								
Finansielle derivater	2 315	0	2 315	-1 806	-356	-10	504	504
Repoer	2 216	0	2 216	0	0	0	2 216	2 216
Sum	4 530	0	4 530	-1 806	-356	-10	2 720	2 720

30.06.2019 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto			
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	3 008	0	3 008	-573	-2 538	-156	7	8
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	3 008	0	3 008	-573	-2 538	-156	7	8
GJELD								
Finansielle derivater	618	0	618	-573	-34	-77	44	44
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	618	0	618	-573	-34	-77	44	44

NOTE 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør - fortsetter

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/ gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdpapirfond
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdpapirer		
EIENDELER								
Finansielle derivater	7 582	0	7 582	-846	-6 114	-353	281	237
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	7 582	0	7 582	-846	-6 114	-353	281	237
GJELD								
Finansielle derivater	856	0	856	-846	-23	0	10	10
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	856	0	856	-846	-23	0	10	10

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i konsernet; hvilke muligheter konsernet har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner og repo-avtaler i balansen. Repoer inngår i linjen "Gjeld til kredittinstitusjoner" i balansen.

De konsoliderte tallene inkluderer alle enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. I tillegg viser ytterste kolonne hvilket reelt nettobeløp som gjenstår om konsernet motregner avtalene; noe som kun inkluderer konsernselskaper av ordinær art.

NOTE 19 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	790	880	880
Resultatført pensjonskostnad	81	88	185
Resultatført finanskostnad	11	14	28
Aktuarielle gevinster og tap	404	60	-151
Innbetalt premie/tilskudd	-61	-61	-152
Balanseført netto forpliktelse 30.06./31.12.	1 226	981	790

FORUTSETNINGER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,50%	2,40%	2,30%
Lønnsvekst	2,25%	2,75%	2,25%
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00%	2,50%	2,00%
Pensjonsregulering	1,24%	1,73%	1,24%
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10%	14,10%	14,10%
Finansskatt	5,00%	5,00%	5,00%

Effekten av endringer i forutsetningene er en økning av forpliktelsen med 404 millioner kroner per 30.06.2020. Endringen er ført under "Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet".

NOTE 20 Eiendeler holdt for salg

KLP-konsernet tilbyr innskudds- og foretakspensjon, inkludert forvaltning av pensjonskapitalbevis og fripoliser, til bedrifter i privat og offentlig sektor. Virksomheten har 3.185 bedriftskunder innenfor innskudds- og foretakspensjon ved utgangen av andre kvartal 2020, som samlet omfatter 69.696 aktive medlemmer og eiere av pensjonskapitalbevis og fripoliser. Samlet forvaltningskapital er på 7 562 millioner kroner, hvorav forsikringsforpliktelser utgjør 6 970 millioner kroner.

Resultat før skatt 1. halvår 2020 utgjør minus 33 millioner kroner. Virksomheten har 9 ansatte, og drives gjennom foretaket KLP Bedriftspensjon AS.

Det ble inngått avtale mellom KLP og DnB Livsforsikring AS (DnB) 22. juni 2020 om salg av alle aksjene i KLP Bedriftspensjon AS fra KLP til DnB. Salget krever godkjenninger fra Finanstilsynet og Konkurransetilsynet, og forventes å bli slutført i løpet av tredje kvartal 2020. Eiendeler og forpliktelser knyttet til virksomheten som drives av KLP Bedriftspensjon vil bli fraregnet balansen på det tidspunktet som transaksjonen slutføres.

Det er i resultatet innregnet et tap i forbindelse med netto eiendeler tilgjengelig for salg på 152 millioner kroner. Dette fremkommer på regnskapslinjen «verdiendring netto eiendeler tilgjengelig for salg». Tapet er beregnet utfra laveste av bokført verdi på netto eiendeler tilgjengelig for salg og virke- lig verdi av netto eiendelerne fratrukket salgsutgifter.

NOTE 20 Eiendeler holdt for salg – forts

Eiendelene for forpliktelsene utpekt for salg utgjør hele segmentet kollektiv privat tjenestepensjon. Resultat- og balanseposter fra virksomheten Kollektiv privat pensjon er vist nedenfor.

RESULTAT	
Premieinntekter for egen regning	571
Løpende avkastning fra finansielle eiendeler	41
Netto verdiendringer på finansielle instrumenter	-195
Netto inntekter fra investeringseiendommer	-6
Andre inntekter	4
Sum netto inntekter	414
Erstatninger for egen regning	-94
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-310
Driftskostnader	-38
Verdiendringer netto eiendeler tilgjengelig for salg	-152
Andre kostnader	-9
Sum kostnader	-603
Driftsresultat	-189
Til kursreguleringsfond i livsforsikring	3
Resultat før skatt	-185
Skattekostnad	0
Resultat	-185
Estimatavvik pensjonsforpliktelser egne ansatte	-5
Sum utvidet resultat	-5
Totalresultat	-190

EIENDELER OG FORPLIKTELSEHOLDT FOR SALG	
Immaterielle eiendeler	10
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	95
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	1 655
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	1 961
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	3 631
Investeringseiendom	190
Lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	15
Kontanter og bankinnskudd	7
Sum eiendeler	7 562
Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	1 802
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg	5 168
Pensjonsforpliktelser	12
Annen kortsiktig gjeld	179
Sum forpliktelser	7 161
Netto eiendeler holdt for salg	401

Nøkkeltall - akkumulert

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019	4. kvartal 2018	3. kvartal 2018
KLP KONSERN								
Resultat før skatt	713	113	3 193	2 518	1 678	953	2 840	2 255
Forvaltningskapital	785 598	764 898	762 737	744 567	736 852	699 017	675 558	691 571
Egenkapital	37 245	36 836	37 340	36 781	34 893	34 457	33 857	32 307
Solvensgrad	230%	214%	253%	248%	239%	245%	243%	249%
Antall ansatte i konsernet	1 010	1 008	1 007	1 001	998	993	990	990
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE								
Resultat før skatt	523	-7	2 637	2 149	1 457	808	2 425	1 876
Premieinntekter for egen regning	17 124	9 589	40 234	32 157	21 834	6 705	38 727	31 259
- herav tilflyttet premiereserve	2 865	2 503	11	0	0	0	5	5
Erstatninger for egen regning	17 809	11 478	20 157	15 077	10 028	5 022	18 847	14 110
- herav fraflyttet premiereserve, tilleggsavs. og kursreguleringsfond	7 655	6 377	292	288	288	248	497	497
Eiendeler i kollektivporteføljen	574 890	570 649	574 953	551 696	541 802	529 900	515 905	509 046
Eiendeler i investeringsvalgporteføljen	1 966	2 082	2 662	2 592	2 589	2 491	2 423	2 478
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	561 994	542 408	566 230	554 350	542 589	524 095	507 600	514 393
- herav fond med garantert avkastning	479 588	474 366	482 260	466 523	461 642	449 226	445 799	439 939
Ansvarlig kapital	41 148	38 960	40 530	38 238	36 410	36 510	36 106	36 854
Solvensgrad	252%	234%	278%	274%	264%	270%	263%	274%
Risikoresultat	149,5	200	1 031	940	536	207	958	578
Avkastningsresultat	3 417	-149	10 720	4 720	4 338	2 157	5 207	6 086
Administrasjonsresultat	64	39	186	173	80	48	137	115
Soliditetskapital	143 139	123 211	150 617	139 677	132 050	123 125	108 825	120 680
Bokført avkastning kollektivporteføljen	1,9 %	0,6 %	4,5 %	2,7 %	2,0 %	1,0 %	3,5 %	3,1 %
Verdijustert avkastning kollektivporteføljen	-0,5 %	-3,7 %	8,5 %	6,6 %	4,8 %	3,1 %	1,5 %	2,9 %
Avkastning investeringsvalgporteføljen	-1,8 %	-5,7 %	9,9 %	7,4 %	5,4 %	3,7 %	0,6 %	3,1 %
Avkastning selskapsporteføljen	0,4 %	-0,1 %	4,3 %	3,4 %	2,6 %	1,3 %	4,2 %	3,1 %

Nøkkeltall - akkumulert – forts

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019	4. kvartal 2018	3. kvartal 2018
KLP SKADEFORSIKRING AS								
Resultat før skatt	18,2	-126,1	165,6	140,5	138,4	109,5	17,5	105,6
Opptjente brutto premier	840,4	415,4	1 529,8	1 131,1	741,2	363,4	1 338,2	994,5
Premieinntekter for egen regning	804,6	397,9	1 475,7	1 090,9	714,4	350,0	1 268,4	942,3
Egenkapital	1 924,0	1 819,9	1 940,5	1 875,9	1 874,2	1 852,6	1 775,0	1 860,0
Skadeprosent	83,3 %	86,8 %	90,5 %	90,8 %	85,7 %	80,7 %	83,5 %	80,5 %
Totalkostnadsprosent	101,9 %	105,7 %	109,0 %	108,6 %	104,8 %	99,4 %	104,5 %	100,1 %
Avkastning på midler til forvaltning	0,8 %	-2,3 %	6,7 %	5,3 %	3,9 %	2,5 %	1,8 %	2,4 %
Ansvarlig kapital	1 934	1 815	1 958	1 882	1 854	1 823	1 759	1 840
Solvensgrad	234%	213%	240%	246%	248%	246%	243%	251%
Årlig premievolum person	734,6	709,3	683,9	651,1	630,5	609,6	587,9	564,1
Årlig premievolum arbeidsgiver	999,7	987,5	925,1	910,6	901,3	892,8	809,0	797,8
Netto nyttegning (akkumulert innenfor året)	51,5	24,8	145,3	93,4	72,4	44,7	119,8	43,8
KLP BEDRIFTSPENSJON AS								
Resultat før skatt	-33,5	-13,7	-12,6	-8,6	-10,7	-0,7	-20,8	-24,1
Premieinntekter for egen regning	570,7	313,5	1 134,8	869,8	624,7	361,4	1 041,3	731,8
- herav tilflyttet premiereserve	210	133,2	495,7	394,6	309,6	202,1	519,6	350,4
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	6 970	6 342	6 649	6 264	5 985	5 684	5 080	5 100
- herav fond med garantert avkastning	1 601	1 595	1 538	1 550	1 551	1 535	1 492	1 498
Avkastningsresultat	-13	2,1	13,4	8,4	5,7	3,3	28,1	25,3
Risikoresultat	-14,6	6,3	7,7	0,8	-2,0	1,7	3,4	-7,9
Administrasjonsresultat	-20	-9,6	-38,1	-26,8	-19,2	-9,6	-38,9	-28,6
Ansvarlig kapital	236	171	323	202	204	235	233	211
Solvensgrad	120%	81%	204%	123%	124%	140%	147%	133%
Soliditetskapital	830	758,2	763,9	692,5	676,3	672,4	646,3	642
Bokført kapitalavkastning kollektivportefølje	0,5 %	0,8 %	3,4 %	2,4 %	1,6 %	0,8 %	4,5 %	3,6 %
Verdijustert kapitalavkastning kollektivportefølje	0,4 %	0,2 %	4,1 %	2,9 %	2,0 %	1,1 %	3,0 %	2,4 %
Avkastning innskuddspensjon med investeringsvalg	-3,8 %	-11,9 %	16,8 %	12,6 %	9,5 %	7,4 %	-3,8 %	4,5 %
Avkastning selskapsportefølje	1,4 %	0,1 %	3,0 %	2,5 %	1,8 %	1,0 %	1,1 %	1,0 %

Nøkkeltall - akkumulert – forts

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019	4. kvartal 2018	3. kvartal 2018
KLP BANKEN KONSERN								
Resultat før skatt	39,9	15,0	102,3	77,3	50,6	24,0	83,4	71,1
Netto renteinntekter	141,6	78,5	292,9	209,4	138,1	66,0	248,5	183,2
Øvrige driftsinntekter	39,0	19,4	78,1	58,4	38,5	18,9	75,4	56,0
Driftskostnader, avskrivninger og tapsavsetninger	-124,6	-63,6	-238,5	-167,8	-114,4	-57,5	-226,9	-160,7
Netto realisert/urealisert endring finansielle instrumenter til virkelig verdi	-16,1	-19,4	-30,2	-22,7	-11,6	-3,4	-13,5	-7,4
Innskudd	12 245	12 034	11 487	11 649	11 465	11 031	10 662	10 531
Utlån til kunder	20 121	19 143	18 387	17 746	17 351	17 038	16 716	16 243
Utlån med offentlig garanti	17 357	16 823	16 547	16 524	16 293	16 660	16 759	16 206
Misligholdte lån	77	97	86	69	60	62	56	32
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	25 993	25 899	25 822	25 528	24 858	24 655	24 040	23 496
Forvaltningskapital	43 850	42 002	39 699	39 611	38 861	38 586	37 089	36 468
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	41 775	40 850	38 394	38 350	37 975	37 837	36 035	35 725
Egenkapital	2 339	2 322	2 221	2 195	2 174	2 154	2 138	2 130
Rentenetto	0,34%	0,19%	0,76%	0,55%	0,36%	0,17%	0,69%	0,51%
Resultat av ordinær drift før skatt	0,10%	0,04%	0,27%	0,20%	0,13%	0,06%	0,23%	0,20%
Egenkapitalavkastning før skatt	3,59%	2,69%	4,78%	4,82%	4,73%	4,50%	3,83%	4,56%
Kapitaldekning	18,4 %	18,8 %	19,1 %	19,0 %	19,6 %	19,0 %	20,1 %	19,9 %
Antall personkunder	44 213	43 712	42 785	69 147	66 879	64 729	62 502	60 697
Herav medlemmer i KLP	32 533	32 135	31 361	49 814	48 135	46 453	44 693	43 267
KLP KAPITALFORVALTNING AS								
Resultat før skatt	-1,9	-0,3	44,3	45,2	19,2	-2,1	16,7	26,6
Totale midler til forvaltning	563 238	524 877	563 567	544 395	530 531	520 816	494 542	498 246
Midler forvaltet for eksterne kunder	87 968	74 598	83 405	77 736	71 301	70 628	63 696	68 975

Kvartalsregnskap

BÆREKRAFTSREGNSKAP
2. KVARTAL 2020

Bærekraftsregnskap

INTEGRERE SAMFUNNSANSVAR I ALL VÅR VIRKSOMHET	30.06.2020	30.06.2019	30.06.2018	Bidrar mot FNs bærekraftsmål:
MEDARBEIDERSTATISTIKK				
Ansatte i KLP	1 010	998	980	n/a
Sykefravær totalt	3,7 %	3,1 %	3,8 %	3.
MILJØ				
Antall flyreiser	1 519	3 506	3 420	13. 12.
Klimagassutslipp fra forretningsreiser med fly (tonn CO2e)	182	410	458	13. 12.
Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler (kWh/m2)	75	138	130	9. 13.
Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje (kWh/m2)	175	196	194	9. 13.

PÅVIRKE SELSKAPER OG BRANSJER TIL MER BÆREKRAFTIG DRIFT	30.06.2020	30.06.2019	30.06.2018	Bidrar mot FNs bærekraftsmål:
Selskaper utelukket fra investeringene	543	346	186	Alle bærekraftsmål
Generalforsamlinger i norske selskap hvor KLP har stemt (antall/andel)	79 (99 %)	80 (98 %)	85 (98 %)	n/a
Generalforsamlinger i utenlandske selskaper hvor KLP har stemt (antall/andel)	4 989 (96 %)	5 885 (97 %)	2 310 (95 %)	n/a
Selskaper KLP har hatt direkte dialog med	198	58	99	Alle bærekraftsmål

Bærekraftsregnskap

ØKE INVESTERINGER SOM FREMMER EN BÆREKRAFTIG UTVIKLING OG STØTTER OPP OM VÅRE FINANSIELLE MÅL	Endring 2. kvartal					Bidrar mot FNs bærekraftsmål
	2020	2019	30.06.2020	30.06.2019	30.06.2018	
KLIMAVENNLIGE INVESTERINGER						
Fornybar energi i Norge (mNOK)	1 003	-911	23 038	21 760	22 589	7.
Fornybar energi internasjonalt (mNOK)	369	285	5 121	2 038	1 833	7.
Fornybar energi i utviklingsland (mNOK)	53	33	868	547	445	7. 9. 17.
Internasjonale kraftselskaper (mNOK)	87	-29	2 571	2 464	n/a	7.
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (mNOK)	621	75	15 324	11 980	10 307	9.
Grønne obligasjoner (mNOK)	244	87	1 661	914	765	n/a
Andre klimavennlige investeringer (mNOK)	1 343	3	1 758	140	n/a	n/a
Totalt (mNOK)	3 720	-457	50 341	39 843	35 939	n/a
Som andel av KLPs investeringer	1%	-1%	8%	7%	7%	n/a
Fossil energi (markedsverdi mNOK)	6	-347	8 059	10 812	11 432	n/a
Fossil energi (som andel av KLPs investeringer)	0%	0%	1%	2%	2%	n/a
Fornybar energi (markedsverdi mNOK)	1 350	-1 090	31 598	26 856	28 014	7.
Fornybar energi (som andel av KLPs investeringer)	0%	0%	5%	5%	5%	7.
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (verdi mNOK)	621	74	15 324	11 980	10 307	9.
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (andel av porteføljens markedsverdi mNOK)	2%	0%	21%	18%	16%	9.
FINANS I UTVIKLINGSLAND						
Bank og finans i utviklingsland (mNOK)	-103	3	736	608	554	1. 5. 8. 17.
SÅKORNINVESTERINGER						
Så Korninvesteringer i Norge	3	1	10	4	2	8
UTVIKLE PRODUKTER OG TJENESTER SOM BIDRAR TIL POSITIV SAMFUNNSUTVIKLING						
UTLÅNSVIRKSOMHET						
Utlån til vei og transport (mNOK)	-7 578	103	1 745	8 744	8 104	9
Utlån til offentlig eiendom (mNOK)	366	-41	5 377	4 730	4 537	9
Utlån til offentlig sektor og virksomheter (mNOK)	12 414	1 672	69 477	53 612	47 076	n/a

Noter til bærekraftsregnskapet

INTEGRERE SAMFUNNSANSVAR I ALL VÅR VIRKSOMHET

I KLP skal samfunnsansvar være integrert i alle forretningsprosesser og virksomhetsområder på en relevant og hensiktsmessig måte.

MEDARBEIDERSTATISTIKK

Det er viktig at våre ansatte har et godt arbeidsmiljø. KLPs ansatte og deres samlede kompetanse er en nøkkelressurs for KLP.

KLP jobber kontinuerlig med å redusere de ansatte sitt sykefravær.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Tallene viser hvordan KLP støtter opp om FNs bærekraftsmål 3, *Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

MILJØ

KLP jobber for å redusere miljøpåvirkningen av egen drift.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Mål 9, *Innovasjon og Infrastruktur*, spesielt delmål 9.4 om innen 2030 å oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med en mer effektiv bruk av ressurser og miljøvennlige teknologiformer.
- Mål 13, *Stoppe klimaendringene*.

MÅLSETTING:

- Halvere klimagassutslipp fra egen drift innen 2030, med utgangspunkt i utslippene i 2010.
- Redusere energiforbruket i eiendomsporteføljen til 180 kWh per kvadratmeter.

Antall flyreiser og energiforbruk i andre kvartal ble sterkt påvirket av covid-19. Som følge av smittevernstiltakene innførte KLP hjemmekontor-ordning og restriksjoner for jobbreiser, noe som har resultert i færre flyreiser og redusert energiforbruk.

DEFINISJON:

Flyreiser:

Antall flyreiser er basert på tall fra vårt reisebyrå. De rapporterer reiser i antall strekninger, som vil si en enkelt distanse. Metodikken ble endret høsten 2019, da vårt reisebyrå gikk fra å rapportere antall tur-retur reiser, som kan bestå av flere strekninger, til antall strekninger. Antall flyreiser for tidligere år har blitt oppdatert i henhold til ny metodikk, og vil derfor avvike fra tidligere rapporterte tall.

Klimagassutslipp fra våre flyreiser er utregnet basert på antall kilometer fløyet, og leveres av vårt reisebyrå. Høsten 2019 oppdaterte reisebyrået også utslippsfaktoren for klimagassutslipp. Utslippstallene for tidligere år har blitt oppdatert i henhold til ny metodikk, og vil derfor avvike fra tidligere rapporterte tall.

MÅLSETTING:

KLPs mål er å ha lavere sykefravær enn 4 prosent.

DEFINISJONER:

Antall ansatte inkluderer ansatte i permisjon og ansatte som jobber deltid.

Sykefravær er egenmeldt og legemeldt sykefravær. Korttids-sykefravær er definert til 1-3 dager, langtidsfravær 4 dager eller mer.

Energiforbruk KLPs egne kontorer:

Energiforbruket er en vesentlig kilde til KLPs klimagassutslipp. Energiforbruket i KLPs egne kontorlokaler er ikke temperaturkorrigert, men viser faktisk forbruk. Med egne kontorlokaler menes de kontorlokalene KLP-konsernets ansatte jobber i. Energiforbruket er hentet fra vårt energioppfølgingssystem.

Energiforbruk KLP Eiendoms eiendomsportefølje:

Data som rapporteres er gjennomsnittlig 12 måneders klimakorrigert spesifikk energibruk for egendriftede bygg.

Med egendriftede bygg menes de eiendommene som KLP eier, har ansvar for drift og vedlikehold, og hvor KLP har muligheten til å iverksette og måle effekten av miljøtiltak. Dette er bygg i Oslo, Trondheim, København og Stockholm. Alle disse byggene har energioppfølgingssystem hvor energiforbruket registreres og overvåkes. I de aller fleste byggene er leietakers energiforbruk også medtatt, slik at vi har oversikt over totalt energiforbruk på byggene.

Energiforbruk kWh per kvadratmeter pr år for KLPs egendriftede bygg er temperaturkorrigert for å kunne måle effekt av iverksatte energisparingstiltak. Selskapet har en stor portefølje med bygg, som også endrer seg over tid. De enkelte byggene kan også endre bruksmønster i kortere eller lengre tidsperioder, som for eksempel i forbindelse med leietakerutskiftninger.

Det kan være ulike grunner til at det av og til ikke er mulig å få innhentet korrekte tall, eksempelvis ved feil på målere eller for sent innrapporterte tall fra våre underleverandører. Dette tas høyde for ved at rapporteringen kun inkluderer KLPs egendriftede bygg og som har sammenliknbare driftsforhold 12 måneder tilbake i tid fra rapporteringstidspunktet. Det betyr imidlertid at byggene KLP rapporterer på varierer noe fra år til år, men vurderingen er at dette likevel vil plukke opp de riktige trendene i selskapets eiendomsmasse.

PÅVIRKE SELSKAPER OG BRANSJER TIL MER BÆREKRAFTIG DRIFT:

KLP er en engasjert investor og eier som søker å påvirke både enkeltelskaper, bransjer og markeder.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Som en ansvarlig investor og eier har KLP dialog med selskaper om mange temaer relatert til FNs bærekraftsmål. KLPs utelukkelseskriterier er også i samsvar med bærekraftsmålene. Noen eksempler:

- Delmål 3.a; Styrke gjennomføringen av Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakkskader i alle land.
- Delmål 8.7; Treffe umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid forbyes og avskaffes.
- Delmål 12.6; Stimulere selskaper til å innføre bærekraftige arbeidsmetoder og integrere informasjon om bærekraft i sine rapporteringsrutiner.
- Delmål 16.2; Stanse overgrep, utnyttning, menneskehandel og alle former for vold mot og tortur av barn, 16.4; Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon av ulovlige finans- og våpenstrømmer, og 16.5; Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for korrupsjon og bestikkelser.

ØKE KLIMAVENNLIGE INVESTERINGER

KLPs investeringer fremmer mange ulike dimensjoner ved en bærekraftig utvikling, men gitt KLPs fokus på klimaendringer satser vi særlig på klimavennlige investeringer. KLP ønsker å styre kapitalen i en klimavennlig retning ved å sette konkrete mål for utvalgte investeringer.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Mål 7, *Ren energi for alle*, derunder delmål 7.1; Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energikilder, og 7.2; Innen 2030 betydelig øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk.
- Mål 9, *Innovasjon og infrastruktur*, spesielt delmål 9.a; Legge til rette for en bærekraftig og robust utvikling av infrastrukturen i utviklingsland ved å øke den finansielle, teknologiske og faglige bistanden, og 9.4; Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med en mer effektiv bruk av ressurser og miljøvennlige teknologiformer.
- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

MÅLSETTING:

Øke KLPs klimavennlige investeringer med 6 milliarder kroner per år.

MÅLSETTING:

KLP har som mål å stemme på 75 prosent av generalforsamlingene internasjonalt, og 90 prosent av generalforsamlingene i Norge.

DEFINISJON:

Antall utelukkelsesviser viser til totalt antall selskaper KLP har ekskludert fra investeringene på grunn av brudd på *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor* ved utgangen av kvartalet.

Antall selskaper KLP har hatt dialog med viser til selskaper som KLP har vært i kontakt med under året angående sosiale, miljø-, eller styringsmessige temaer. KLPs oppfølging varierer i omfang, tema og tidsperspektiv. Dette er en form for eierskapsutøvelse der KLP engasjerer i en dialog med selskaper for å avklare hvordan de håndterer samfunnsansvarsutfordringer samt kommuniserer KLPs forventninger som investor og eier.

DEFINISJON:

Det er markedsverdien av investeringene, i millioner kroner, som oppgis.

Fornybar energi:

Fornybar energi i Norge er aksje- og obligasjonsinvesteringer i norske kraft- og nettselskaper. Kraftselskapene er klassifisert som el-produsenter fra vannkraft, vindkraft eller biobrensel. Dette kvartalet er også utlån til selskaper og prosjekter i Norge innen kraftsektoren inkludert, noe det ikke har vært tidligere. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare.

Fornybar energi internasjonalt er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Dette er både egenkapitalinvesteringer og prosjektfinansiering. Investeringene gjøres gjennom eksterne fondsforvaltere spesialisert på energi eller andre samarbeidspartnere.

Fornybar energi i utviklingsland er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Investeringene gjøres per i dag dels som direkteinvesteringer i samarbeid med Norfund, dels som fondsinvesteringer gjennom fondsforvalteren Climate Investor One. Investeringene er en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er

å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst. Investeringene baseres på kommersielle risiko- og avkastningsvurderinger, men vektlegger også effekten på samfunns- og miljømessige parametere.

Internasjonale kraftselskaper:

Investeringer i kraftselskaper utgjør børsnoterte kraftselskaper internasjonalt som i all hovedsak genererer elektrisitet fra fornybare kilder.

Miljøbygg:

Det er markedsverdien av miljøbygg i KLPs eiendomsportefølje som oppgis. Miljøbygg er definert som bygg med særskilte miljøkvaliteter. Dette innebærer eksempelvis at bygget er BREEAM-sertifisert med minimum karakteren *very good*, at bygget har energiklasse B eller bedre, at bygget produserer egen energi gjennom solcellepaneler, eller at bygget har vunnet en norsk eiendomspris hvor miljø er et viktig måleparameter. Det er gjort en totalvurdering, og byggene som er klassifisert som miljøbygg oppfyller ett eller flere av disse kriteriene.

Grønne obligasjoner:

Markedsverdien omfatter obligasjoner som er klassifisert som grønne, og som ikke allerede er medregnet i KLPs investeringer i fornybar energi i Norge ovenfor.

FINANS I UTVIKLINGSLAND:

Underutviklede finansinstitusjoner og manglende tilgang på finansielle tjenester så som sparing, lån og forsikring for befolkningen er til hinder for fattigdomsreduksjon i utviklingsland. KLP ønsker gjennom sine investeringer i finans i utviklingsland å bidra til økonomisk vekst og bedre levekår.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Delmål 1.4; Innen 2030 sikre at alle kvinner og menn, særlig fattige og sårbare personer, har lik rett til økonomiske ressurser, egnet teknologi og finansielle tjenester, herunder mikrofinansiering.
- Delmål 5.a; Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser samt tilgang til eierskap til og kontroll over jord og annen form for eiendom, finansielle tjenester, arv og naturressurser.

Andre klimavennlige investeringer:

Klimavennlige investeringer som ikke faller inn under en av hovedkategoriene over plasseres her. Eksempelvis har KLP gitt utlån til el-ferger og investert i et fond som investerer i skogeiendommer, i tillegg til grønne utlån til selskaper og prosjekter innen vann, avløp og renovasjon i Norge. Grønne utlån ble inkludert dette kvartalet, og tallet er derfor ikke direkte sammenlignbart med tidligere år.

Andel av KLPs investeringer:

Andelen er beregnet som investeringenes andel av KLPs totale investeringer.

Investeringer i børsnoterte selskaper som KLP investerer i gjennom vår indeksforvaltning eller globale obligasjonsporteføljer er holdt utenfor denne definisjonen av klimavennlige investeringer, med unntak av grønne obligasjoner og et par internasjonale kraftselskaper.

Fossil energi:

Tallet er markedsverdien av KLPs investeringer i selskaper klassifisert som olje- og gasselskaper, herunder eksempelvis letevirksomhet, produksjon og raffinaderi. Transport- og oljeserviceselskaper er ikke inkludert.

- Delmål 8.10: Styrke nasjonale finansinstitusjoners evne til å stimulere til og utvide tilgangen til bank- og forsikringstjenester samt finansielle tjenester for alle.
- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

MÅLSETTING:

Ikke definert.

DEFINISJON:

Investeringer i bank og finans i utviklingsland er KLPs investeringer i Norsk mikrofinansinitiativ (NMI) og NorFinance. NorFinance er et investeringsselskap KLP eier sammen med blant andre Norfund. Investeringene gjøres som en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst.

SÅKORNINVESTERINGER:

KLP ønsker å bidra til at gode ideer kan forfølges lokalt og skape arbeidsplasser i Norge. Ved å investere i nyskaping håper vi at KLP kan bidra til at nye virksomheter og nye arbeidsplasser skapes.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene støtter blant annet opp om FNs bærekraftsmål 8, *Anstendig arbeid og økonomisk vekst*, spesielt delmål 8.3; Støtte produktiv virksomhet, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å sørge for tilgang til finansielle tjenester.

UTVIKLE PRODUKTER OG TJENESTER SOM BIDRAR TIL POSITIV SAMFUNNSUTVIKLING:

KLP ønsker å utvikle produkter og tjenester med tilknytning til vår kjernevirksomhet, som svarer på noen av de bærekraftsutfordringer våre kunder og eiere har, og som kommer samfunnet som helhet til gode.

UTLÅNSVIRKSOMHET:

KLPs utlånsvirksomhet retter seg i stor grad mot norske kommuner og fylkeskommuner, og annen offentlig virksomhet. Lånene benyttes til formål som bidrar til lokal utvikling og som kommer samfunnet som helhet til gode.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene støtter blant annet opp om FNs bærekraftsmål 9, *Innovasjon og infrastruktur*, spesielt delmål 9.1; Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, herunder regional og grensekryssende infrastruktur.

MÅLSETTING:

Ikke definert

DEFINISJON:

KLP etablerte i 2018 en portefølje med investeringer i såkornfond knyttet til forskningsmiljøer i Norge. KLP hadde ved utgangen av 2019 inngått avtale med fire såkornfond. Vi rapporterer her på markedsverdien av gjennomførte investeringer.

MÅLSETTING:

Øke utlån til denne typen formål.

DEFINISJON:

Utlån til offentlig eiendom er utlån til eksempelvis skolebygg, rådhus og andre kommunale bygg. Utlån til offentlig sektor og virksomheter er finansiering av ulike typer investeringer i kommuner og fylkeskommuner som for eksempel barnehager, sykehjem, skoler o.l.

Kvartalsregnskap

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE
2. KVARTAL 2020

Resultatregnskap

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	2. KVARTAL 2020	2. KVARTAL 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
3	Premieinntekter for egen regning	7 535	15 129	17 124	21 834	40 234
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	-839	980	3 030	1 051	2 876
	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2 487	2 450	5 169	4 609	10 444
	Verdiendringer på investeringer	26 080	4 252	-10 879	18 924	28 591
	Realisert gevinst og tap på investeringer	-9 180	1 073	22	-204	2 140
	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	18 547	8 754	-2 658	24 381	44 051
	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	86	41	-44	130	238
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	287	268	582	547	1 118
4	Erstatninger	-6 332	-5 006	-17 809	-10 028	-20 157
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	-15 766	-15 956	7 455	-30 511	-58 692
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsvalgportefølje	99	-53	613	-57	-232
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	0	0	0	0	-2 841
	Ufordelt overskuddsmidler til forsikringskontraktene	-3 403	-2 347	-3 503	-4 516	0
5	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-308	-289	-601	-556	-1 129
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-297	-270	-593	-546	-1 119
	Resultat av teknisk regnskap	449	273	566	679	1 470
14	Verdiendring eiendeler holdt for salg	-152	0	-152	0	0
	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	610	468	653	956	1 525
	Andre inntekter	0	3	4	6	16
13	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-415	-95	-549	-183	-374
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	43	376	-43	778	1 167
	Resultat før skattekostnad	492	649	523	1 457	2 637
	Skattekostnader	-106	-221	-115	-367	-499
	Resultat før andre inntekter og kostnader	386	428	408	1 090	2 138
12	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	-35	0	-258	-40	89
	Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden	-21	0	-146	-21	62
	Justering av forsikringsforpliktelsene	44	0	44	5	-16
	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	9	0	64	10	-22
	Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	-3	0	-295	-45	113
	TOTALRESULTAT	383	428	112	1 045	2 251

Balanse

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
EIENDELER				
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN				
	Immaterielle eiendeler	480	279	358
7	Investerings eiendommer	971	958	955
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	3 134	2 920	3 005
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	4 590	4 828	5 084
14	Aksjer i datterforetak holdt for salg	401	0	0
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 098	18 159	18 497
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	19 528	12 412	14 198
	Fordringer	1 129	9 171	660
11	Bruksrette eiendeler	154	255	204
	Andre eiendeler	917	1 213	942
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		50 401	50 194	43 902
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE				
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	56 895	48 932	53 910
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	4 268	3 186	3 079
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	13 643	14 418	14 051
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	252 980	217 395	237 100
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	247 105	257 872	266 813
Sum investeringer i kollektivporteføljen		574 890	541 802	574 953
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	205	242	266
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	69	71	69
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	715	893	898
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	977	1 383	1 428
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		1 966	2 589	2 662
Sum eiendeler i kundeporteføljene		576 857	544 390	577 615
SUM EIENDELER		627 258	594 584	621 518

Balanse

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE				
	Innskutt egenkapital	16 333	14 552	16 540
	Opptjent egenkapital	20 890	20 326	20 778
	Sum egenkapital	37 223	34 878	37 318
6	Ansvarlig lånekapital mv.	5 194	7 483	7 750
	Premiereserve mv.	464 904	446 907	459 343
	Tilleggsavsetninger	35 727	28 191	36 070
	Kursreguleringsfond	43 110	48 089	55 761
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	12 795	12 407	12 359
	Udisponert resultat til kunder	3 525	4 407	0
	Sum forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	560 061	540 001	563 532
	Pensjonskapital mv.	1 446	1 994	2 064
	Tilleggsavsetninger	111	100	140
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	443	390	495
	Udisponert resultat til kunder	-66	104	0
	Sum forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsporteføje	1 933	2 587	2 698
12	Pensjonsforpliktelse o.l.	787	631	508
	Forpliktelse ved periodeskatt	941	428	948
	Forpliktelse ved utsatt skatt	594	834	546
11	Leieforpliktelse	160	258	210
9	Forpliktelse	20 239	7 384	7 789
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	127	100	219
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	627 258	594 584	621 518
POSTER UTENOM BALANSEN				
	Betingede forpliktelse	25 560	18 399	21 227

Egenkapitaloppstilling

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

2020 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2020	16 540	5 540	15 238	37 318
Resultat før andre inntekter og kostnader		258	150	408
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-258	-258
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			-146	-146
Justering av forsikringsforpliktelsene			44	44
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			64	64
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-295	-295
Totalresultat (udisponert)		258	-145	112
Innbetalt egenkapitaltilskudd ¹	-207			-207
Sum transaksjoner med eierne	-207			-207
Egenkapital 30.06.2020	16 333	5 797	15 093	37 223

¹ Det er i løpet av 2. kvartal kalt inn ordinært egenkapitaltilskudd på 1 232 millioner med forfall i 3. kvartal.

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2019	14 554	4 793	14 488	33 835
Resultat før andre inntekter og kostnader		364	726	1 090
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-40	-40
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			-21	-21
Justering av forsikringsforpliktelsene			5	5
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			10	10
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-45	-45
Totalresultat (udisponert)		364	681	1 045
Innbetalt egenkapitaltilskudd	-1			-1
Sum transaksjoner med eierne	-1			-1
Egenkapital 30.06.2019	14 552	5 157	15 169	34 878

² Det er i løpet av 2. kvartal kalt inn ordinært egenkapitaltilskudd på 1 236 millioner med forfall i 3. kvartal.

Egenkapitaloppstilling

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2019	14 554	4 793	14 488	33 835
Resultat før andre inntekter og kostnader	754	746	638	2 138
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			89	89
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			62	62
Justering av forsikringsforpliktelsene			-16	-16
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-22	-22
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			113	113
Totalresultat	754	746	750	2 251
Innbetalt egenkapitaltilskudd	1 232			1 232
Sum transaksjoner med eierne	1 232			1 232
Egenkapital 31.12.2019	16 540	5 540	15 238	37 318

Kontantstrømoppstilling

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

MILLIONER KRONER	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2020 -31.03.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2019 -30.09.2019	01.01.2019 -30.06.2019
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	394	367	-899	-1 056	412
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-153	-72	-280	-198	-138
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter ²	-261	-259	1 125	1 151	-55
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-21	37	-54	-103	220
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	900	900	954	954	954
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	879	937	900	851	1 173

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld.

Noter til regnskapet

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE 1 Regnskapsprinsipper og -estimater

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser delårsregnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for perioden 01.01.2020 – 30.06.2020. Regnskapet er ikke revidert.

Delårsregnskapet er avlagt etter Forskrift av 18. desember 2015 nr. 1824: Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak (årsregnskapsforskriften) og IAS 34 Delårsrapportering. Delårsregnskapet er utarbeidet etter samme prinsipper som årsregnskapet for 2019 med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2019. Foretakets årsrapport er tilgjengelig på klp.no.

REGNSKAPSESTIMATER

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimater og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimater.

Størstedelen av KLPs finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, er i stor grad eiendeler som omsettes i et aktivt marked, og markedsverdiene av disse investeringene er observerbare. Når det gjelder KLPs prising av unoterte verdier, vil det være usikkerhet til verdsettelsen av disse. Dette gjelder spesielt de verdipapirer som prises på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger. Utbruddet av Covid-19 viruset preget utviklingen av norske- og internasjonale finansmarkeder i første halvår, og medfører stor usikkerhet omkring estimater og verdsettelse av foretakets finansielle instrumenter.

De underliggende verdiene i eiendomsdatterfortak er knyttet til investeringer i eiendom. Eiendom verdsettes ved hjelp av en intern verdsettelsesmodell, hvor man tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm og med en diskonteringsrate som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer. I tillegg innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene.

Det hefter, i likhet med forrige kvartal, fortsatt stor usikkerhet rundt hvordan effektene av COVID -19 vil bli på kort og lengre sikt. Både interne og eksterne verdsettere er usikre på effektene av faktorer som endringer i tilgang på fremmedkapital, fallende renter, endrede innlåns- og utlånskostnader for banker, tilgang på egenkapital, endret investoradferd, endringer i leiemarked, endringer i leietakers likviditet og kortsiktige betalingsevne.

Verdsettelsen av eiendom er derfor i kvartalet gjort med uendrede hovedpremissar, men man observerer at det ligger økt risiko for enkelte hoteller og kjøpesentre i porteføljen. Særs sentrale kontoreiendommer med lange kontrakter anses å ha noe redusert risiko, grunnet investorattraktivitet.

Gjennom første halvår har det vært betydelige endringer i rentemarkedene. Dette har i særlig grad påvirket diskonteringsrenten som anvendes i beregning av nåverdien av foretakets pensjonsforpliktelser. Diskonteringsrentene som er brukt til denne beregningen er endret fra 2,3% per 31.12.2019 til 1,5% per 30.06.2020. Effekten av endringen i pensjonsforutsetningene øker pensjonsforpliktelsen for egne ansatte med 258 millioner kroner.

NOTE 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterselskaper er verdivurdert per 30.06.2020

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Verdiregulering inkludert valutaendringer	-1 307	522	1 776	-74	952
Valutasikring	1 225	208	-1 869	924	730
Netto verdiregulering inkludert valutasikring	-82	730	-94	850	1 682

NOTE 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Forfalte premier, brutto	7 173	15 129	14 258	21 833	40 224
Avgitte gjenforsikringspremier	0	0	0	0	-1
Overføring av premiereserve fra andre	362	0	2 865	0	11
Sum premieinntekter for egen regning	7 535	15 129	17 124	21 834	40 234

NOTE 4 Erstatninger

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Utbetalte erstatninger	5 053	4 966	10 154	9 740	19 866
Overføring av premiereserve til andre	1 278	40	7 655	288	292
Sum erstatninger	6 332	5 006	17 809	10 028	20 157

NOTE 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Personalkostnader	182	164	358	338	678
Avskrivninger og nedskrivninger	43	42	86	83	193
Andre driftskostnader	82	83	157	135	258
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	308	289	601	556	1 129

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

For informasjon vedrørende prising av finansielle eiendeler og forpliktelser henvises det til note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet.

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	547	669	4 446	5 318	11	12	5 004	5 998
Opptjente ikke forfalte renter	10	10	107	107	0	0	117	117
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 753	7 129	19 019	21 134	38	45	25 810	28 308
Opptjente ikke forfalte renter	18	18	231	231	1	1	250	250
Sum investeringer som holdes til forfall	7 328	7 826	23 803	26 790	50	58	31 180	34 673
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 137	4 406	42 486	45 949	172	188	46 795	50 543
Opptjente ikke forfalte renter	60	60	680	680	4	4	744	744
Utenlandske obligasjonslån	7 416	7 989	103 324	112 130	481	521	111 221	120 639
Opptjente ikke forfalte renter	156	156	1 658	1 658	9	9	1 823	1 823
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	11 770	12 612	148 148	160 416	665	721	160 583	173 749
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 286	3 349	0	0	3 286	3 349
Lån med offentlig garanti	0	0	62 478	64 042	0	0	62 478	64 042
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	14 926	14 942	0	0	14 926	14 942
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	340	340	0	0	340	340
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	81 029	82 672	0	0	81 029	82 672
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 098	20 438	252 980	269 878	715	779	272 792	291 094
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	5	5	5 435	5 435	0	0	5 441	5 441
Utenlandske aksjer	0	0	24 253	24 253	0	0	24 253	24 253
Sum aksjer	5	5	29 688	29 688	0	0	29 693	29 693
Eiendomsfond	0	0	2 535	2 535	0	0	2 535	2 535
Norske aksjefond	0	0	62 599	62 599	497	497	63 096	63 096
Utenlandske aksjefond	0	0	15 832	15 832	0	0	15 832	15 832
Sum aksjefondsandeler	0	0	80 966	80 966	497	497	81 463	81 463
Norske alternative investeringer	0	0	2 908	2 908	14	14	2 922	2 922
Utenlandske alternative investeringer	0	0	2 907	2 907	0	0	2 907	2 907
Sum alternative investeringer	0	0	5 815	5 815	14	14	5 829	5 829
Sum aksjer og andeler	5	5	116 469	116 469	511	511	116 985	116 985

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelses – forts.

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	5 626	5 626	33 381	33 381	0	0	39 008	39 008
Utenlandske obligasjoner	347	347	21 611	21 611	0	0	21 958	21 958
Opptjente ikke forfalte renter	26	26	312	312	0	0	338	338
Norske obligasjonsfond	2 558	2 558	37 069	37 069	366	366	39 993	39 993
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	16 632	16 632	0	0	16 632	16 632
Opptjente ikke forfalte renter	24	24	39	39	3	3	65	65
Norske sertifikater	943	943	3 030	3 030	0	0	3 973	3 973
Opptjente ikke forfalte renter	9	9	9	9	0	0	18	18
Sum rentebærende verdipapirer	9 534	9 534	112 083	112 083	368	368	121 986	121 986
Norske utlån og fordringer	1 473	1 473	7 012	7 012	24	24	8 508	8 508
Utenlandske utlån og fordringer	2 606	2 606	3 191	3 191	65	65	5 863	5 863
Sum utlån og fordringer	4 079	4 079	10 203	10 203	89	89	14 371	14 371
DERIVATER								
Renteswapper	1 030	1 030	1 023	1 023	0	0	2 053	2 053
Valutaterminer	30	30	3 738	3 738	9	9	3 777	3 777
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	1 060	1 060	4 761	4 761	9	9	5 830	5 830
Andre finansielle eiendeler	4 850	4 850	3 589	3 589	0	0	8 439	8 439
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	19 528	19 528	247 105	247 105	977	977	267 611	267 611
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	107	107	0	0	107	107
Valutaterminer	0	0	582	582	3	3	586	586
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	690	690	3	3	693	693
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 174	3 545	0	0	0	0	3 174	3 545
Fondsobligasjonslån	2 020	1 767	0	0	0	0	2 020	1 767
Sum ansvarlig lånekapital mv.	5 194	5 312	0	0	0	0	5 194	5 312
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Repoer	1 213	1 213	0	0	0	0	1 213	1 213
Norske call money ¹	0	0	1 737	1 737	3	3	1 740	1 740
Utenlandske call money ¹	1 047	1 047	2 066	2 066	13	13	3 125	3 125
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	2 259	2 259	3 803	3 803	16	16	6 078	6 078

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	683	769	5 385	5 868	23	24	6 091	6 661
Opptjente ikke forfalte renter	14	14	137	137	1	1	151	151
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 194	6 532	15 540	16 669	57	63	21 790	23 265
Opptjente ikke forfalte renter	18	18	213	213	1	1	232	232
Sum investeringer som holdes til forfall	6 909	7 333	21 275	22 887	81	89	28 265	30 309
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	3 570	3 678	38 527	40 712	185	198	42 281	44 588
Opptjente ikke forfalte renter	60	60	686	686	5	5	751	751
Utenlandske obligasjonslån	7 459	7 715	89 346	93 844	611	638	97 415	102 197
Opptjente ikke forfalte renter	160	160	1 539	1 539	11	11	1 711	1 711
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	11 250	11 614	130 097	136 781	811	852	142 158	149 248
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	2 915	2 925	0	0	2 915	2 925
Lån med offentlig garanti	0	0	53 782	54 347	0	0	53 782	54 347
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	8 995	9 034	0	0	8 995	9 034
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	330	330	0	0	330	330
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	66 023	66 636	0	0	66 023	66 636
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	18 159	18 948	217 395	226 304	893	941	236 446	246 193
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	4	4	6 697	6 697	0	0	6 701	6 701
Utenlandske aksjer	0	0	26 430	26 430	0	0	26 430	26 430
Sum aksjer	4	4	33 127	33 127	0	0	33 130	33 130
Eiendomsfond	0	0	2 373	2 373	0	0	2 373	2 373
Norske aksjefond	0	0	74 139	74 139	717	717	74 856	74 856
Utenlandske aksjefond	0	0	12 593	12 593	0	0	12 593	12 593
Sum aksjefondsandeler	0	0	89 105	89 105	717	717	89 821	89 821
Norske alternative investeringer	0	0	2 657	2 657	16	16	2 673	2 673
Utenlandske alternative investeringer	0	0	1 111	1 111	0	0	1 111	1 111
Sum alternative investeringer	0	0	3 768	3 768	16	16	3 784	3 784
Sum aksjer og andeler	4	4	126 000	126 000	733	733	126 736	126 736

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	7 090	7 090	31 168	31 168	0	0	38 257	38 257
Utenlandske obligasjoner	131	131	19 420	19 420	0	0	19 551	19 551
Opptjente ikke forfalte renter	35	35	361	361	0	0	396	396
Norske obligasjonsfond	2 312	2 312	50 258	50 258	544	544	53 113	53 113
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	14 376	14 376	0	0	14 376	14 376
Opptjente ikke forfalte renter	6	6	70	70	3	3	78	78
Norske sertifikater	683	683	4 764	4 764	0	0	5 447	5 447
Opptjente ikke forfalte renter	5	5	3	3	0	0	7	7
Sum rentebærende verdipapirer	10 261	10 261	120 418	120 418	546	546	131 225	131 225
Norske utlån og fordringer	1 087	1 087	2 592	2 592	56	56	3 735	3 735
Utenlandske utlån og fordringer	336	336	5 989	5 989	45	45	6 369	6 369
Sum utlån og fordringer	1 422	1 422	8 581	8 581	100	100	10 104	10 104
DERIVATER								
Renteswapper	720	720	398	398	0	0	1 118	1 118
Valutaterminer	1	1	1 014	1 014	3	3	1 017	1 017
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	721	721	1 412	1 412	3	3	2 135	2 135
Andre finansielle eiendeler	4	4	1 461	1 461	1	1	1 466	1 466
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 412	12 412	257 872	257 872	1 383	1 383	271 666	271 666
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	16	16	0	0	16	16
Valutaterminer	0	0	335	335	3	3	338	338
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	352	352	3	3	354	354
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	5 790	6 519	0	0	0	0	5 790	6 519
Fondsobligasjonslån	1 693	1 497	0	0	0	0	1 693	1 497
Sum ansvarlig lånekapital mv.	7 483	8 016	0	0	0	0	7 483	8 016
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	715	715	2	2	718	718
Utenlandske call money ¹	735	735	474	474	7	7	1 215	1 215
Sum forpliktelser til kreditinstitusjoner	735	735	1 189	1 189	9	9	1 933	1 933

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	535	612	4 442	4 845	15	15	4 993	5 472
Opptjente ikke forfalte renter	19	19	101	101	0	0	120	120
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 286	6 569	17 859	19 018	48	53	24 192	25 640
Opptjente ikke forfalte renter	41	41	235	235	1	1	276	276
Sum investeringer som holdes til forfall	6 880	7 240	22 637	24 199	64	70	29 581	31 508
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 151	4 217	43 343	44 884	219	229	47 714	49 330
Opptjente ikke forfalte renter	59	59	745	745	4	4	808	808
Utenlandske obligasjonslån	7 308	7 504	97 383	101 128	601	623	105 292	109 256
Opptjente ikke forfalte renter	98	98	1 601	1 601	11	11	1 709	1 709
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	11 617	11 878	143 072	148 357	834	867	155 523	161 102
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 391	3 393	0	0	3 391	3 393
Lån med offentlig garanti	0	0	56 964	57 170	0	0	56 964	57 170
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	10 699	10 727	0	0	10 699	10 727
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	337	337	0	0	337	337
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	71 391	71 627	0	0	71 391	71 627
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	18 497	19 118	237 100	244 183	898	937	256 495	264 238
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	5	5	7 138	7 138	0	0	7 144	7 144
Utenlandske aksjer	0	0	33 178	33 178	0	0	33 178	33 178
Sum aksjer	5	5	40 317	40 317	0	0	40 322	40 322
Eiendomsfond	0	0	2 524	2 524	0	0	2 524	2 524
Norske aksjefond	0	0	81 512	81 512	804	804	82 316	82 316
Utenlandske aksjefond	0	0	13 719	13 719	0	0	13 719	13 719
Sum aksjefondsandeler	0	0	97 755	97 755	804	804	98 559	98 559
Norske alternative investeringer	0	0	2 740	2 740	17	17	2 757	2 757
Utenlandske alternative investeringer	0	0	2 005	2 005	0	0	2 005	2 005
Sum alternative investeringer	0	0	4 746	4 746	17	17	4 762	4 762
Sum aksjer og andeler	5	5	142 817	142 817	820	820	143 643	143 643

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	7 912	7 912	27 892	27 892	0	0	35 804	35 804
Utenlandske obligasjoner	228	228	17 256	17 256	0	0	17 484	17 484
Opptjente ikke forfalte renter	42	42	325	325	0	0	367	367
Norske obligasjonsfond	2 859	2 859	41 292	41 292	505	505	44 656	44 656
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	14 895	14 895	0	0	14 895	14 895
Norske sertifikater	700	700	3 542	3 542	0	0	4 241	4 241
Opptjente ikke forfalte renter	3	3	6	6	0	0	9	9
Sum rentebærende verdipapirer	11 744	11 744	105 208	105 208	505	505	117 456	117 456
Norske utlån og fordringer	1 482	1 482	9 485	9 485	47	47	11 014	11 014
Utenlandske utlån og fordringer	219	219	4 639	4 639	40	40	4 899	4 899
Sum utlån og fordringer	1 701	1 701	14 124	14 124	87	87	15 913	15 913
DERIVATER								
Renteswapper	747	747	886	886	0	0	1 633	1 633
Valutaterminer	0	0	3 084	3 084	15	15	3 100	3 100
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	747	747	3 971	3 971	15	15	4 733	4 733
Andre finansielle eiendeler	0	0	693	693	0	0	693	693
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	14 198	14 198	266 813	266 813	1 428	1 428	282 438	282 438
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaterminer	0	0	597	597	2	2	599	599
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	598	598	2	2	599	599
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	6 012	6 928	0	0	0	0	6 012	6 928
Fondsobligasjonslån	1 738	1 672	0	0	0	0	1 738	1 672
Sum ansvarlig lånekapital mv.	7 750	8 599	0	0	0	0	7 750	8 599
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	1 397	1 397	3	3	1 400	1 400
Utenlandske call money ¹	762	762	1 822	1 822	7	7	2 591	2 591
Sum forpliktelser til kreditinstitusjoner	762	762	3 219	3 219	9	9	3 990	3 990

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	2 604	6 930	0	9 534
Sertifikater	0	952	0	952
Obligasjoner	22	5 978	0	6 000
Obligasjonsfond	2 582	0	0	2 582
Utlån og fordringer	2 729	1 350	0	4 079
Aksjer og andeler	0	0	5	5
Aksjer	0	0	5	5
Finansielle derivater	0	1 060	0	1 060
Andre finansielle eiendeler	0	4 850	0	4 850
Sum selskapsporteføljen	5 333	14 190	5	19 528
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	78 291	33 792	0	112 083
Sertifikater	2 065	974	0	3 039
Obligasjoner	22 485	32 819	0	55 304
Obligasjonsfond	53 740	0	0	53 740
Utlån og fordringer	9 890	313	0	10 203
Aksjer og andeler	91 015	3 218	22 236	116 469
Aksjer	27 177	293	2 218	29 688
Aksjefond	63 837	0	60	63 897
Eiendomsfond	0	15	2 519	2 535
Spesialfond	0	2 910	2 905	5 815
Private Equity	0	0	14 534	14 534
Finansielle derivater	0	4 761	0	4 761
Andre finansielle eiendeler	0	3 589	0	3 589
Sum kollektivporteføljen	179 196	45 674	22 236	247 105

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

30.06.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	368	0	0	368
Obligasjonsfond	368	0	0	368
Utlån og fordringer	89	0	0	89
Aksjer og andeler	497	14	0	511
Aksjefond	497	0	0	497
Spesialfond	0	14	0	14
Finansielle derivater	0	9	0	9
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	955	22	0	977
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	185 483	59 886	22 241	267 611
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	971	971
Sum investeringseiendom	0	0	971	971
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 047	1 213	0	2 259
Sum selskapsporteføljen	1 047	1 213	0	2 259
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	690	0	690
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 803	0	0	3 803
Sum kollektivporteføljen	3 803	690	0	4 492
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	3	0	3
Gjeld til kredittinstitusjoner	16	0	0	16
Sum investeringsvalgporteføljen	16	3	0	19
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	4 865	1 905	0	6 770

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki — forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	2 364	7 898	0	10 261
Sertifikater	0	687	0	687
Obligasjoner	46	7 210	0	7 256
Obligasjonsfond	2 318	0	0	2 318
Utlån og fordringer	400	1 023	0	1 422
Aksjer og andeler	0	0	4	4
Aksjer	0	0	4	4
Finansielle derivater	0	721	0	721
Andre finansielle eiendeler	0	4	0	4
Sum selskapsporteføljen	2 763	9 645	4	12 412
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	86 335	34 083	0	120 418
Sertifikater	3 764	1 002	0	4 766
Obligasjoner	17 868	33 080	0	50 948
Obligasjonsfond	64 703	0	0	64 703
Utlån og fordringer	8 062	519	0	8 581
Aksjer og andeler	105 671	4 443	15 886	126 000
Aksjer	30 396	637	2 094	33 127
Aksjefond	75 275	0	60	75 335
Eiendomsfond	0	38	2 335	2 373
Spesialfond	0	3 768	0	3 768
Private Equity	0	0	11 397	11 397
Finansielle derivater	0	1 412	0	1 412
Andre finansielle eiendeler	0	1 461	0	1 461
Sum kollektivporteføljen	200 068	41 918	15 886	257 872

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	546	0	0	546
Obligasjonsfond	546	0	0	546
Utlån og fordringer	100	0	0	100
Aksjer og andeler	717	16	0	733
Aksjefond	717	0	0	717
Spesialfond	0	16	0	16
Finansielle derivater	0	3	0	3
Andre finansielle eiendeler	0	1	0	1
Sum investeringsvalgporteføljen	1 363	20	0	1 383
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	204 194	51 582	15 889	271 666
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	958	958
Sum investeringseiendom	0	0	958	958
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	735	0	0	735
Sum selskapsporteføljen	735	0	0	735
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	352	0	352
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 189	0	0	1 189
Sum kollektivporteføljen	1 189	352	0	1 541
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	3	0	3
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	0	0	9
Sum investeringsvalgporteføljen	9	3	0	12
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	1 933	354	0	2 287

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki — forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	2 905	8 839	0	11 744
Sertifikater	0	703	0	703
Obligasjoner	46	8 136	0	8 182
Obligasjonsfond	2 859	0	0	2 859
Utlån og fordringer	575	1 126	0	1 701
Aksjer og andeler	0	0	5	5
Aksjer	0	0	5	5
Finansielle derivater	0	747	0	747
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	3 480	10 713	5	14 198
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	73 777	31 431	0	105 208
Sertifikater	1 927	1 621	0	3 548
Obligasjoner	15 662	29 810	0	45 472
Obligasjonsfond	56 188	0	0	56 188
Utlån og fordringer	13 709	416	0	14 124
Aksjer og andeler	120 300	5 406	17 111	142 817
Aksjer	37 518	629	2 170	40 317
Aksjefond	82 781	0	54	82 835
Eiendomsfond	0	32	2 492	2 524
Spesialfond	0	4 746	0	4 746
Private Equity	0	0	12 396	12 396
Finansielle derivater	0	3 971	0	3 971
Andre finansielle eiendeler	0	693	0	693
Sum kollektivporteføljen	207 785	41 917	17 111	266 813

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	505	0	0	505
Obligasjonsfond	505	0	0	505
Utlån og fordringer	87	0	0	87
Aksjer og andeler	804	17	0	820
Aksjefond	804	0	0	804
Spesialfond	0	17	0	17
Finansielle derivater	0	15	0	15
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 396	32	0	1 428
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	212 661	52 662	17 116	282 438
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	955	955
Sum investeringseiendom	0	0	955	955
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	762	0	0	762
Sum selskapsporteføljen	762	0	0	762
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	598	0	598
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 219	0	0	3 219
Sum kollektivporteføljen	3 219	598	0	3 817
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	2	0	2
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	0	0	9
Sum investeringsvalgporteføljen	9	2	0	11
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	3 990	599	0	4 590

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJER, UNOTERTE SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	5	4	4
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	2
Urealiserte endringer	0	0	-1
Utgående balanse 30.06 / 31.12	5	4	5
Realisert gevinst / tap	0	0	0

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJER, UNOTERTE KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	2 170	2 481	2 481
Solgt	-7	-1 414	-1 419
Kjøpt	106	765	764
Urealiserte endringer	-52	262	343
Utgående balanse 30.06 / 31.12	2 218	2 094	2 170
Realisert gevinst / tap	3	325	318

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJEFOND, UNOTERTE KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	54	61	61
Solgt	0	0	-9
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	6	-1	2
Utgående balanse 30.06 / 31.12	60	60	54
Realisert gevinst / tap	0	0	0

ENDRINGER I NIVÅ 3, PRIVATE EQUITY OG EIENDOMSFOND KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	14 888	12 664	12 664
Solgt	-581	-733	-2 400
Kjøpt	2 846	1 207	2 882
Urealiserte endringer	2 806	595	1 742
Utgående balanse 30.06 / 31.12	19 958	13 732	14 888
Realisert gevinst / tap	257	218	878

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3, INVESTERINGSEIENDOM SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2020	Bokført verdi 30.06.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	955	924	924
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	20	52	67
Annet	-5	-18	-36
Utgående balanse 30.06 / 31.12	971	958	955
Realisert gevinst / tap	0	0	0
Sum nivå 3	23 212	16 847	18 071

Beløpene i nivåfordelingen finner man igjen i balansen, under de ulike porteføljenes fordeling av finansielle instrumenter til virkelig verdi og investeringseiendommer. Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet i de ulike porteføljene.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået anses ikke å ha et aktivt marked. Virkelig verdi hentes fra observerbare markedsdata; dette inkluderer hovedsaklig priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 2 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes på markeder som anses som inaktivt. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger, hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP er unoterte aksjer og private equity investeringer. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 3 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9 i konsernet, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Den nivåbaserte fordelingen for disse postene vil være som følger: eiendeler klassifisert som hold til forfall vil inngå i nivå 1, utlån, og lån og fordringer vil inngå i nivå 2. Forpliktelser, målt til amortisert kost, vil være fordelt på følgende vis; ansvarlige lån fordelt i nivå 1 og i nivå 2, fondsobligasjonslånet vil vært fordelt i nivå 2, gjeld til kredittinstitusjoner vil vært fordelt i nivå 1. For informasjon vedrørende prising av disse rentepapirene henvises det til note 9 i konsernet.

På verdipapirene som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort en sensitivitetsanalyse, en endring i variablene til prisingen er rent informasjonsmessig vurdert til å gi lite merverdi utover det som allerede er oppgitt i noten. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5% gi en endring i verdien på 1 161 millioner kroner per 30.06.2020 på eiendelene i nivå 3.

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting

mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

I 2. kvartal er det flyttet aksjer for 22 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2 og for 51 millioner fra nivå 2 til nivå 1. Flyttingene skyldes endring i likviditet. Det er ingen flyttinger utover dette i KLP.

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

30.06.2020 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp
EIENDELER							
Finansielle derivater	5 830	0	5 830	-691	-4 847	0	313
Sum	5 830	0	5 830	-691	-4 847	0	313
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	4 761	0	4 761	-690	-3 794	0	277
Sum eiendeler selskapsporteføljen	1 060	0	1 060	0	-1 047	0	30
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	9	0	9	-2	-6	0	6
Sum	5 830	0	5 830	-691	-4 847	0	313
GJELD							
Finansielle derivater	693	0	693	-691	-8	0	0
Repo	1 213	0	1 213	0	0	0	1 213
Sum	1 905	0	1 905	-691	-8	0	1 213
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	690	0	690	-690	0	0	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	1 213	0	1 213	0	0	0	1 213
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	3	0	3	-2	-8	0	0
Sum	1 905	0	1 905	-691	-8	0	1 213

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør – forts.

30.06.2019 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdi- papirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	2 135	0	2 135	-340	-1 924	0	8
Sum	2 135	0	2 135	-340	-1 924	0	8
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	1 411	0	1 411	-339	-1 189	0	7
Sum eiendeler selskapsporteføljen	721	0	721	0	-735	0	1
Sum eiendeler investeringsvalg- porteføljen	3	0	3	-1	0	0	1
Sum	2 135	0	2 135	-340	-1 924	0	8
GJELD							
Finansielle derivater	399	0	399	-340	-1	-286	58
Sum	399	0	399	-340	-1	-286	58
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	396	0	396	-339	0	-286	58
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	3	0	3	-1	-1	0	0
Sum	399	0	399	-340	-1	-286	58

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdi- papirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
Sum	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	3 971	0	3 971	-597	-3 219	0	154
Sum eiendeler selskapsporteføljen	747	0	747	0	-762	0	0
Sum eiendeler investeringsvalg- porteføljen	15	0	15	-1	0	0	14
Sum	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
GJELD							
Finansielle derivater	599	0	599	-598	-11	0	0
Sum	599	0	599	-598	-11	0	0
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	598	0	598	-597	-3	0	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	2	0	2	-1	-8	0	0
Sum	599	0	599	-598	-11	0	0

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i KLP; hvilke muligheter KLP har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner i balansen, samt en ytterligere tabell med tilsvarende informasjon sortert på de ulike porteføljene i foretaket.

NOTE 9 Forpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	11 709	4 242	1 870
Forskuddstrekk pensjonsordning	704	684	429
Leverandørgjeld	13	21	6
Derivater	693	354	599
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 078	1 933	3 990
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	1 023	131	867
Øvrige forpliktelser	20	19	28
Sum forpliktelser	20 239	7 384	7 789

NOTE 10 Kapitalkrav

MILLIARDER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019		30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
FORENKLET SOLVENS II BALANSE							
Eiendeler, bokført	627	594	621	Beste estimat	563	538	560
Merverdier HTF/lån og fordringer	18	10	8	Risikomargin	17	14	13
Merverdier øvrige utlån	0	0	0	Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	8	8
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0	Andre forpliktelser ¹	28	9	15
Utsatt skattefordel	0	0	0	Utsatt skatteforpliktelse	1	2	1
Sum eiendeler etter solvens II	645	604	629	Sum forpliktelser etter solvens II	614	571	597
				Eiendeler minus forpliktelser	31	33	32
				- Utsatt skattefordel	0	0	0
				- Risikoutjevningfond ¹	-6	-5	0
				+ Fondsobligasjonslån	2	2	2
				Basiskapital - kapitalgruppe 1	33	30	33
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	33	30	33
				Ansvarlige lån	3	6	7
				Risikoutjevningfond ¹	6	5	0
				Basiskapital - kapitalgruppe 2	3	11	7
				Supplerende kapital	12	11	12
				Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	12	11	12
				Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-7	-16	-12
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	8	7	7
				Utsatt skattefordel	0	0	0
				Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
				Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	41	36	41
				Markedsrisiko	7	6	6
				Diversifisering markedsrisiko	-2	-2	-2
				Motpartsrisiko	0	0	0
				Forsikringsrisiko	17	15	14
				Diversifisering forsikringsrisiko	-4	-4	-3
				Diversifisering generelt	-3	-3	-3
				Operasjonell risiko	3	2	3
				Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-1	-2	-1
				Solvenskapitalkrav (SCR)	16	14	15
				Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	9	8	7
				Minimum	4	3	4
				Maksimum	7	6	7
				Minstekapitalkravet (MCR)	7	6	7
				Solvensgrad	252%	264%	278%

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5% av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er begrenset oppad til 50% av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 252% som er godt over foretakets mål om minst 150%. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 333%.

	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Solvensgrad	252%	264%	278%

¹ Fra og med 31.12.2019 er risikoutjevningfondet tatt ut av kapitalgruppe 2, men regnet inn som andre forpliktelser.

NOTE 11 Leieavtaler

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
BRUKSRETTEIENDELER			
	Eiendom		
Inngående balanse 01.01.	204	305	305
Avskrivninger	-51	-51	-101
Utgående balanse	154	255	204

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
LEIEFORPLIKTELSE			
	Eiendom		
Inngående balanse 01.01.	210	305	305
Avdrag	-49	-47	-96
Utgående balanse	160	258	210

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Eiendom					
Rentekostnader leiefordringer	2	2	3	4	8

NOTE 12 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	508	565	565
Resultatført pensjonskostnad	48	51	105
Resultatført finanskostnad	7	9	18
Aktuarielle gevinster og tap	258	40	-89
Innbetalt premie/tilskudd	-33	-34	-92
Balanseført netto forpliktelse 30.06 / 31.12	787	631	508

FORUTSETNINGER	30.06.2020	30.06.2019	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,50 %	2,40 %	2,30 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,75 %	2,25 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,50 %	2,00 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,73 %	1,24 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en økning av forpliktelsen med 258 millioner kroner per 30.06.2020. Endringen er ført under "Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet".

NOTE 13 Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2020	2. kvartal 2019	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2019 -30.06.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Rentekostander ansvarlig lån	49	64	146	121	248
Underkurs ansvarlig lån	336	1	342	2	6
Rentekostander fondsobligasjonslån	15	15	35	31	64
Øvrige kostander knyttet til selskapsporteføljen	14	15	26	29	56
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	415	95	549	183	374

NOTE 14 Aksjer i datterforetak holdt for salg

Kommunal Landspensjonskasse gjensidige forsikringselskap (KLP) eier alle aksjene i KLP Bedriftspensjon AS. KLP Bedriftspensjon AS tilbyr innskudds- og foretakspensjon, inkludert forvaltning av pensjonskapitalbevis og fripoliser, til bedrifter i privat og offentlig sektor. Foretaket ble etablert i 2006, og har kontor i Oslo med 9 ansatte. KLP Bedriftspensjon AS har 4 111 bedriftskunder innenfor innskudds- og foretakspensjon ved utgangen av andre kvartal 2020, som samlet omfatter 65 576 aktive medlemmer og eiere av pensjonskapitalbevis og fripoliser. Samlet forvaltningskapital er på 7 562 millioner kroner, hvorav forsikringsforpliktelser utgjør 6 970 millioner kroner. Resultat før skatt 1. halvår 2020 utgjør -33,5 millioner kroner.

Det ble inngått avtale mellom KLP og DnB Livsforsikring AS (DnB) 22. juni 2020 om salg av alle aksjene i KLP Bedriftspensjon AS fra KLP til DnB. Salget krever godkjenninger fra Finanstilsynet og Konkurransetilsynet, og forventes å bli slutført i løpet av tredje kvartal 2020.

Bokført verdi av aksjer i datterforetak holdt for salg er 401 millioner kroner per 30.06.2020. Det er i resultatregnskapet til KLP innregnet et tap i forbindelse med eiendeler holdt for salg på 152 millioner kroner. Dette fremkommer på regnskapslinjen «verdiendring eiendeler holdt for salg». Tapet er beregnet utfra virkelig verdi av eiendelene fratrukket salgsutgifter.

HOVEDKONTOR

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo

Sentralbord: 55 54 85 00

REGIONSKONTOR

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7, Bergen

Kundesenter: 55 54 85 00

ALL POST SENDES TIL

Kommunal Landspensjonskasse,

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo

Elektroniske henvendelser:

klp.no/kontakt

www.klp.no

Organisasjonsnr.: 938 708 606